

Mussolini mobilizira...

Mesečna naročnina
20 Din, za inozem-
stvo 35 Din. Ured-
ništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ul. 23.
Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1.
Telefon 3855. - Ček.
račun: Ljubljana
št. 14.614. Oglasi po
ceniku. Pri večkrat-
nih objavah popust

Današnja številka vsebuje:

Moralna obnova
Radgonske žrtve so položili
k večnemu počitku
Razstava žena
Orožnik štefancič je podlegel
Naša mladina
Bolezen stržena

Št. 38

Izhaja dnevno razen ponedeljka
in dneva po prazniku

V Ljubljani v soboto, dne 1. junija 1935

Rokopisov ne vračamo

Leto I

Moralna obnova

K našemu programu o gospodarski in socialni akciji spada tudi moralna obnova ljudi. To poglavje je bistveno, ako hočemo imeti trajnih uspehov.

Po vojni so se med nami razpasle navade, ki jih je treba energično zopet odpraviti. V čem pa naj obstoji moralna obnova? Predvsem moramo imeti občutek, da se mora posameznik v svojem javnem in zasebnem udejstvovanju podrediti občestvu. Občestvo, konkretno vzeto je — narod. Vsak narod ima neki namen na tem svetu, ki mu ga je določila usoda že naprej. Našemu umu se odmiha možnost spoznanja volje tiste višje sile, ki ravna usodo posameznika, naroda, sveta. Zato se moramo tej višji, nevidni, toda občuteni moči podrediti. Zavest in spoznanje te nujnosti pa tvorijo v vsakem narodu etične vrednote, ki jih je treba spoštovati in gojiti, pa ne samo zaradi tega, ker so tu in dane, temveč predvsem tudi zaradi tega, ker so nam koristne in za socialno sožitje potrebne.

Mnogi ljudje, tudi takšni, ki so bili v našem narodnem občestvu na uglednih mestih, so na to pozabili. To ni nobena naša narodna posebnost. Tako je tudi drugod, in zato nosijo vsi sodobni socialni pokreti tudi zahtevo, da se razbrzdanost individualnega egoizma zopet ukroji in normalizira.

V letih po vojni smo videli, kako so posamezniki padali na kolena pred zlatim teletom in s svojimi grdimi zgledi pohujševali celo poštene in pravične ljudi. To so storili, da zadovolje svoj egoizem, svoje častilopje, svojo pohlepnost po bogastvu.

Razne so bile oblike in razne so bile metode, ki jih je kazal ples okoli zlatega teleta. Ta moralna dekadenca ni poznala ne soljudi, ne prijateljstva, ne etičnih potreb in vrednot, služila je le sebi samemu. V tem ozračju je narod trpel duševno in gmonito. Služba materiji, gmoti, dobičku in pohlepnosti je hotela nadomestiti službo etosu, Bogu. To pa ni mogoče in zato se je v ljudskih plasteh pojavil odpor, prišla je na površje zopet narodna volja, ki zahteva spoštovanje napram večnostnim etičnim vrednotam, ki jih hrani in varuje ta narod.

Socialna misel o pravici je v tem, ker pravi, da ima vsakdo pravico do življenja, ako te vrednote spoštuje in jim služi. Ne smeš se potegovati za službe in mesta, za katere nimajo sposobnosti, ker je to splošnosti v kvar. Ne smeš zlorabljati svoje službe, ako jo imaš, tako, da jemlješ skrivaj podkupnine, provizije in nedovoljena darila, ker je to v škodo soljudi. Ne smeš stremeti za javnimi službami in političnimi vplivi samo zato, da napolniš v škodo naroda in njegovega produktivnega dela svoje žepe. Zlasti v javnem življenju se moraš dobro zavedati, da mora biti tvoj trud in tvoje delo namenjeno ljudstvu, narodu, ne pa tvoji pohlepnosti po bogastvu!

V tem pogledu te nobena lepa forma ali juridična zavist ne more oprostiti. Samo poštenost na vse strani ti more poskrbeti zahvalnost občestva, ti more dati absolutorij. Za vsako dejanje, zlasti pa v javnem življenju, moraš prevzeti vso odgovornost sam na sebe, a ne, da se plehko izgovarjaš na druge.

Največji škodljivci države in naroda so bili nepošteni politiki, ki so samo na sebe mislili in na svojo osebno korist. Ne škodljivci samo zaradi tega, ker so narodu kradli premoženje, ali pa mu ga uničevali, temveč zlasti zaradi tega, ker so vzeli ljudstvu vero v poštenje. Prav zaradi teh ljudi, ki so bogateli na nepošten način s podkupninami in provizijami, danes ljudstvo sumniči prav vsakega politika in javnega gospodarstvenika, da je nepošten, to je neljudski, nenaroden!

V Rusiji napravijo s takimi saboterji kratek proces: Postavijo jih ob zid. V Nemčiji in v Italiji je javno mnenje energično zapodilo razne verižnike in dragoletnike preko reje. Tudi pri nas se mora to poglavje razčistiti. Ne sme se pozabiti raznih afer, glede katerih so vplivni politiki, pa celo bivši ministri in poslanci poskrbeli, da niso prišle pred sodišče. Ne smejo biti nikjer v ospredju ljudje, katerih preteklost

Spor z Abesinijo je zrahljal vezi med Italijo in Anglijo

Nove vesti o italijanskem snubljenju Nemčije

Mussolini bo mobiliziral novih 200.000 moč

LONDON, 31. maja. V tukajšnjih krogih je zbudila veliko pozornost Reuterjeva vest, po kateri namerava Mussolini mobilizirati še 200.000 moč. Reuter pravi, da uradno poročilo motivira to uradno mobilizacijo s potrebo po odpravitvi skrbi, ki vlada pri nekaterih državah zaradi brennerske meje. Mussolini bi po tem poročilu razpolagal, ko bo ta mobilizacija končana, z vojsko 1.100.000 moč. (DNB.)

LONDON, 31. maja. AA. »Times« poroča iz Rima, da je angleški poslanik interveniral pri italijanski vladi zaradi napada lista »Tevere« na ministra E. aa. V zvezi s tem poročilom javlja list, da razmišljajo italijanski krogi, ki hladnokrvno opazujejo sedanj položaj o posledicah, ki bi uteguale nastati zaradi p. ekinitve odnošajev z Abesinijo. V teh krogih so tudi mnenja, da čedalje bolj razpada zajednica, ki so jasklenili na konferenci v Stresi. Med Italijo in Veliko Britanijo se kažejo čedalje večje razlike. Neki rimski krogi so mnenja, da bi se utegnili Italija zaradi tega ržanja nekih zapadnih držav v kra... m zopet približati Nemčiji. Tako je treba tolmačiti neke odstavke zadnjega Mussolinijevega govora.

Uradni komunikacije o mobilizaciji

RIM, 31. maja. Agencija Stefani poroča: Državno podtajništvo za tisk je izdalo tale komunikacije:

Mussolini je kot minister vojske odredil mobilizacijo treh novih divizij, in sicer divizije Aquila in dve diviziji črnih sraj. Ti ukrepi so popolnoma obrambnega značaja in naj zavarujejo italijanske vzhodnoafriške kolonije. Vpoklicano je nadalje gotovo število oficirjev in vojakov specialistov. Mobilizacija se vrši v popolnem redu in brez vsakih incidentov.

Nove kritike

Rim, 31. maja. (pr.). V današnji listi se vedno ostro polemizirajo z angleškim časopisjem in nadaljujejo z napadi na Anglijo radi njenega stališča v italijansko-abesinskem sporu. Listi se zelo trudijo prikazati angleško igro v Zenevi, ki je imela za posledico, da se je šel Laval, ki je prvotno stal na strani Italije, obrnil v tem sporu proti njej.

Italija se spet obrača k Nemčiji

Pariz, 31. maja. r. O novem položaju v italijansko-nemškem razmerju glede na italijansko-abesinski spor razpravlja rimski dopisnik pariškega »Tempsa«, ki piše med drugim: Od izbruha italijansko-abesinskega konflikta je italijansko javno mnenje z veliko pozornostjo sledilo zadržanju Rajha. Napetost, ki je vladala tedaj med Rimom in Berlinom ni mogla ostati brez učinka na sodbe nemškega časopisa. V resnici, takoj po spopadih pri Gondarju in Ualualu, je rajhovsko časopisje kazalo očitno tendenco, da se postavi na stran Abesinije proti Italiji. V Berlinu so celo že opazili, da so se številni mladi nacisti podajali na abesinsko poslanstvo z namenom, da bi se rekrutirali za Afriko na strani Neguševih vojakov. Italijansko javno mnenje je z začudenjem opazovalo, da so se hitlerjevci vnelali za ljudstvo semitske rase in se je vpraševalo kaj bo s famozno rasno teorijo. Italijansko časopisje je na široko in p. novno poročalo o mrzlični delavnosti nemških agentov, ki so se baje pogajali z Abesinijo glede prodaje orožja. List »Lavoro Fascista« je po angleškem viru opozoril na govorice, po katerih

ni popolnoma čista. Od vsakega javnega delaveca narod z upravičenostjo zahteva najprej čistih rok. Ljudje, o katerih postojne dokazi, da so kdajkoli bili nepošteni pri svojem javnem delovanju, ne smejo več na politični oder! To hoče ljudstvo, to pa je tudi v korist države, kajti njena moč ni samo v gmotni moči, ampak tudi v veri, neomahljivi veri ljudstva v državne upravljalce in vodnike.

To čiščenje in hotenje, da zavlada zopet stroga poštenost v javnih in zasebnih poslih spada kot bistvena točka v naš obnoveni program, v našo gospodarsko in socialno akcijo med slovanskim ljudstvom. Pomagaj Bog, Junaki! Lex.

je novi nemški minister v Addis-Abebi baje ponudil v imenu svoje vlade pomoč Abesiniji. Toda Nemčija je na drugi strani prav sedaj napravila gesto, ki jo italijansko časopisje brez razlike z zaščenojem podpira. Šef kabineta za nemško zrakoplovstvo stotnik Weninger je uradno sporočil aeronavtičnemu italijanskemu

atašeju v Berlinu, da Nemčija ni do tedaj nikdar dajala in da tudi v bodoče nima namena dati Abesiniji nobenih aparatov, orožja ali drugega vojaškega materiala. Na podlagi tega demantija prihajajo do zaključka, da Nemčija nima nikakega namena zavirati italijanskih interesov v Vzhodni Afriki.

Po drugi strani pa javlja berlinski dopisnik istega lista o istem vprašanju med drugim to-le: »Tu smatrajo za neumestna namigivanja v nekaterih drugih državah v nevarnosti, ki bi jih za Italijo predstavljala v Evropi afriška ekspedicija. Ali smemo v tem zadržanju videti že prvi začetek poskusa zblizanja? Gotovo je pač to, da so v Nemčiji zabeležili z velikim zadoščenjem sprejem Hitlerjevega govora v Italiji in odgovoritev podonavske konference. V Berlinu posebno podpirajo te-le Mussolinijeve besede: »Domneva ogrožajoče Nemčije na Brennerju, domneva, ki bi jo nekatere velesile dopustile z nezaupanjem, če ne celo s sovraštvom nasproti Italiji, je dala tej pravico do povsem drugačnih pogledov od odnošajev v Evropi. Že danes si lahko torej postavimo vprašanje: Ali ne bi bilo mogoče, da išče Mussolini direktnega sporazuma s kancelarjem Hitlerjem glede avstrijskega vprašanja? Je to možnost, ki jo smemo upravičeno upoštevati. Pogajanja bi se utegnili naslanjati na kakšno prirčno Hitlerjevo gesto, ki bi zagotovila Duceju, da se mu ni treba bati nikakih komplikacij v Srednji Evropi, dokler bi bil zadržan z ekspedicijo v Afriki.

Padec Flandinove vlade

Mandat za sestavo nove vlade ima Bouisson

Padec vlade

Pariz, 31. maja. AA. Malo pred eno uro se je začelo v poslanski zbornici glasovanje o vladnem načrtu.

Vladni poraz v poslanski zbornici je večji, kakor so pričakovali najhuji pesimisti. Ob pol dveh jutraj so sporočili rezultat glasovanja. Po končanem izidu glasovanja se je za vlado g. Flandina izreklo 202 poslancev, proti njej pa 365.

Po objavi izida glasovanja je Flandinova vlada podala ostavko.

Samo 6 mesecev in 3 tedne...

Flandinova vlada, ki je prišla na oblast 9. novembra 1934, je vlada skupaj šest mesecev in tri tedne. Pri predložitvi ostavke so bili v Elizijski palači vsi ministri razen predsednika vlade Flandina, ki mu je ponoči postalo slabo, in prav tako obolelega ministra Louisa Marina.

Ko so se po predložitvi ostavke vsi drugi ministri poslovili od državnega poglavarja, sta ministra brez portfelja Herriot in minister za vojno mornarico Piétri ostala skoraj še celo uro v Elizijski palači in konferirala s predsednikom republike.

Predsednik Lebrun je sprejel davi razen predsednika poslanske zbornice Bouissona tudi predsednika senata Jeanneneya.

Bouisson dobil mandat

Pariz, 31. maja. Havas poroča: Takoj ko je ponoči predsednik francoske republike Albert Lebrun sprejel ostavko Flandinove vlade, je poklical v avdiceno predsednika poslanske zbornice Bouissona, ki je nekaj časa konferiral z državnim poglavarjem. Ko je odšel iz Elizejske palače, je predsednik poslanske zbornice Bouisson takoj začel konferiranje s posameznimi političnimi osebnostmi in je do davi ob 4. po vrsti sprejel 10 politikov, med njimi mornariškega ministra Pietrija, postnega ministra Mandela in več socialističnih prvakov, nadalje Herriota ter poslanca Lafonta in Barelija.

Trdovratno zatrjujejo, da je Bouisson odločen že v teku današnjega dne predložiti državnemu poglavarju listo novih ministrov in da bo počakal samo sklepa socialističnega poslanskega kluba. Govore tudi, da je socialistični poslanec Frossard v načelu že pristal, da pojde v morebitno Bouissonovo vlado, pod pogojem, da odobri njegov vstop socialistični klub.

Bouisson se trudi, da bi sestavil pravo koncentracijsko vlado, ki naj bi obsegala vse stranke, počenši s socialisti na levi pa vse do republikanske zveze Louisa Marina na desnici. Tako je Bouisson sam izjavil, ko je odhajal iz Elizejske palače.

Kombinacije o novi vladi

Splošno smatrajo za gotovo, da bo v novo vlado vstopilo več dosedanjih ministrov. Posebno zanesljivo se računa na Lavalu v zunanjem ministrstvu. Slika, ki jo dajejo dosedajni sestanki posameznih poslanskih klubov, še ni jasna. Poslanski klub republikanskih socialistov, ki mu pripada poročevalec finančnega odbora, je sklenil podpreti vlado najširše koalicije. Radikalni socialisti in neke druge levičarske skupine so za vlado brez desničarskih in zmernih elementov. Njihova končna odločitev bo deloma odvisna od sklepov socialističnega poslanskega kluba. Ti sklepi bodo važni tudi za takozvano delegacijo levičarskih strank, ki se sestane danes popoldne, da razpravlja o skupnem delovnem programu združene leve.

Rist — finančni minister?

Fernand Bouisson je danes popoldne imel razgovor s predsednikom finančnega odbora senata Caillauxom.

Parlamentarni krogi trde, da bo Bouisson ponudil listino finančnega ministrstva Charlesu Ristu, bivšemu guvernerju francoske narodne banke za vlade pokojnega Poincaréja in delegatu Francije v mednarodni reparacijski banki v Baslu. Kakor je znano, je bil Rist svojčas finančni svetovalec romunske narodne banke in kasneje avstrijske narodne banke.

Tudi Bouisson bo zahteval pooblastila

Bouisson bo zahteval od parlamenta primerna pooblastila za obrambo francoskega franka brez vsake podrobne razprave. Tekom dneva je pojasnil voditeljem glavnih strank svoje načrte in jih pozval, naj ga podpro. Socialisti so sklenili, da se ne udeležijo vlade narodne zveze, čeprav so prepričani, da je treba frank braniti. Ker je od stališča te stranke odvisno stališče drugih socialističnih skupin, položaj Bouissona še ni jasn. Herriot je izjavil, da bi v novi vladi sodeloval.

Pétain in Caillaux bosta v novi vladi

Pariz, 31. maja. AA. Trdovratno se širi glasovi, da sta Joseph Caillaux in maršal Pétain pristala, da prevzameta ministrstvi brez portfelja v Bouissonovi vladi.

Vremenska napoved

Dunajska vremenska napoved za danes: Polagoma se bo oblačnost zmanjšala, sprva še deževno vreme z neurji, nato hladno.

V nekaj vrstah

Ožji odbor francoskega komiteja za evropsko carinsko zvezo je imel sejo, na kateri je sklenil, naj se skliče mednarodna konferenca, ki bo razpravljala o povratku k zlati veljavi in o splošni stabilizaciji razmerja med glavnimi valutami sveta.

Agencija Tas poroča, da so včeraj svečano izročili prometu največjo tovarno za predelavo aluminija v sovjetski Rusiji, in sicer v sestavu velikega podjetja Dnjepro-Ukrajina. Stroški za instalacijo in ureditev tega podjetja so znašali 100 milijonov rubljev.

Znani nemški sportnik Jakob Bulik je včeraj s svojimi vodnimi smučmi prehodil Rokavski preliv. S francoske obale je odšel ob 11.10 in prispel v Dover ob 19.30.

De Valera je v irskem parlamentu nastopil proti govoricam, da bi mogla Irska za primer mednarodnega zapleta postati oporišče tuje države za vojne ali pomorske operacije proti Veliki Britaniji.

Dne 1. julija prične poslovati »Splošni nizi« Izjava De Valere v irskem parlamentu, da je Irska pripravljena skleniti novo trgovinsko pogodbo z Veliko Britanijo, je napravila v britanski vodilnih krogih dober vtis. To je posebno poudaril na snočnem banketu minister za domovine Thomas; dejal je, da bo Velika Britanija znatno povečala kontingent za uvoz iz Irske, Irska bo pa v zameno povečala uvozni kontingent za britanski premog.

Po najnovejših vesteh iz severne Rodezije je stopilo v stavko in se udeležuje izgrediv v tamonjskih rudnikih nad 9000 delavcev. V spopadu med delavci in orožniki je padlo šest delavcev. Delavci so vdrl v zgradbo ravnateljstva, jo uničili in poškodovali tudi večji del strojev. Orožništvo je moralo seči po orožju. Posebno resen je položaj v rudniku bakra v Luanchi, kjer so morali vojaški oddelki zasesti rove in postaviti ograje z električnim tokom. Stavka je deloma političnega značaja. V letakih se pozivajo delavci v borbo za osvoboditev Afrike.

Iz Simle poročajo, da je na letališču angleškega vojnega letalstva v Quetti zaradi potresa preminulo 35 oseb. Epicenter potresa se nahaja po mnenju strokovnjakov med Quetto in Kalato v beludžistanskih pokrajini. S Quetto so prekinjene vse pošne in brzojavne zveze. Za zdaj vedo samo to, da je potres napravil ogromno škodo. Quetta je važno železniško središče in veliko trgovsko mesto. V njem je tudi močna vojaška garnizija.

Iz Ajabajda poročajo, da je na neki sovjetski petrolejski ladji izbruhnil ogenj. Od 25 mož posadke sta se rešila samo dva.

Reichspost poroča, da je avstrijska vlada odstavila dva vseučiliška profesorja, enega na Dunaju, drugega v Graecu. Verjetno je, da je ta ukrep v zvezi s političnimi izjavami prizadejih profesorjev.

Oblasti v Tilsitu so ustavile skupino vlačilcev, ki so plovili po Njemenu in Kovno. Pri tej priliki so konfiscirale en vlačilec. Litavski konzul v Tilsitu je dobil nalog, naj v imenu svoje vlade protestira proti krajevnim oblastem zaradi te konfiskacije. Prav tako bo litavska vlada vložila protest pri nemški vladi zaradi postopka njenih oblasti v Tilsitu.

Pat poroča iz Vilne, da so žaro s srcem pokojnega maršala Pilsudskega prenesli v tamonjsko stolnico. Svečanosti so prisostvovali soproga pokojnega maršala, njeni dve hčerki, bližnji sorodniki in prijatelji pokojnega maršala. Na ulicah, koder se je pomikal sprevod, je bil špalir, ki ga je tvorilo 20.000 otrok.

Včeraj so na svečan način zaključili drugi mednarodni kongres knjižničarjev in bibliograf. Prihodnji kongres bo leta 1940 v Nemčiji. Pri tej priliki bo proslava 500letnice tiska.

Pat poroča iz Lublina, da se je tamkaj ponesrečilo vojaško letalo. Med spuščanjem je zašlo v zračni vrtnec, iz katerega se ni moglo rešiti. Pilot in opazovalci so mrtvi.

Snoči so japonske čete vdrlle iznenada v poslopje generalnega guvernerja pokrajine Kopej. V Tientsinu smatrajo, da je položaj resen, da pa nastop japonskih čet ne bo imel hudih posledic.

Včerajšnji »Daily Telegraph« poroča o novi angleški križarki »Aretusa«, ki ima 5.200 ton. Ladja spada med najmoderneje na svetu. Zgrajena je tako, da lahko prevozi razdaljo od ustja Temze do Avstralijske, to je kakih 12.000 milj brez postanka in brez novih zalog goriva. Vsi gornji deli te nove križarke so zgrajeni iz aluminija. Križarka bo dodeljena sredozemski angleški eskadri.

Kratke vesti iz tuline

Milan, 31. maja. W. Današnji »Popolo d'Italia« poroča iz zanesljivega vira, da namerava države-podpisnice klajpedskega statuta vložiti pri litavski vladi novo protestno noto, ker odgovor litavske vlade na prvo ni bil zadosten. Laval se je glede tega skupnega protesta že razgovarjal z angleškim in poljskim poslanikom v Parizu in jima je nasvetoval ponovne korake pri vladi v Kovenu.

Moskva, 31. maja. W. V spremstvu večjega števila častnikov je prispel sestanek šef češko-slovaške vojaške avijacije, divizijski general Pajfr. Delegacija je bila sprejeta z vsemi vojaškimi častniki. Takoj po svojem prihodu je bil general Pajfr sprejet od šefa sovjetskih letalskih sil Alksmisa.

Berlin, 31. maja. W. Vojni minister in šef nemške armade general v. Blomberg bo jutri odpotoval iz Berlina na službeno inspekcijsko potovanje v Vzhodno Prusijo, kjer bo med drugim prisostvoval vojaškemu turnirju v Insterburgu.

Dunaj, 31. maja. W. V dobro informiranih krogih zatrjujejo, da sta poljedelski minister Reither in dr. podtajnik za zaščito delavstva v ministrstvu za socialno politiko Gossauer podala snoči ostavko. Ministrski svet se je takoj sestal, da razpravlja o nastalem položaju. Zdi se pa malo verjetno, da bi predsednik republike Miklas pristal na to ostavko, in to tem manj, ker uživata tako Reither kakor Gossauer njegovo popolno zaupanje. Ta novica od zdaj še ni potrjena.

Na Poljskem vlada - triumvirat?

Oblast imajo v rokah: Slawek, Beck in Ridz-Smigly

Iz Varšave poročajo:

Vprašanje naslednika maršala Pilsudskega je zanimalo poljsko javnost že tedaj, ko je bil maršal še pri življenju. Vendar se v javnosti ni vedelo o tem več kakor to, da je Pilsudski predvideval za slučaj svoje smrti dve možnosti: 1. da prevzame njegovo nasledstvo poedinec, ki bo popolnoma prevzel v svoje roke oblast, ali pa 2. triumvirat, ki bi si medsebojno razdelili vloge v poedinah resorih.

Te dni se je s tem vprašanjem obširno bavil židovski list »Hajnt«, ki je običajno dobro informiran. List opozarja v svojem članku, da je neposredno po imenovanju generala Rydz-Smiglyja za generalnega inspektorja poljske vojske izšel v listu »Poljska Zbrojna« članek, ki navdušeno slavi novega dostojanstvenika, a takoj drugega dne nov članek, v katerem vzbuja posebno pozornost ta-le stavek: »Imenoval ga je predsednik republike v soglasju z željo maršala Pilsudskega«. Iz tega bi se dalo sklepati, pravi navedeni židovski list, da je maršal Pilsudski zapustil ustmena in pismena sporočila glede imenovanj na najvišja mesta v državi.

Se večjo pozornost pa je vzbudila vest, ki jo je objavila »Gazeta Polska«. Ta list zatrjuje iz najboljših virov, da je oblast na Poljskem prešla po smrti pokojnega maršala v roke njegovih najbližjih prijateljev in dolgoletnih sodelavcev. Po poročilu tega lista ima sedaj Poljska poleg običajne vlade še nov institucijo

nrijatelj in sodelavec maršala Pilsudskega,

sestal na prvo svetovanje že kmalu i pokojnega maršala.

Triumvirat: Slawek — Ridz-Smigly — Beck

V tem »krožku« prijateljev se poleg predsednika republike Moscickega še ministrski pred-

sednik Slawek, generalni inspektor vojske Ridz-Smigly in zunanji minister Beck.

Po prvem setanku je »krožek« izdal poseben komunikat, v katerem je naznačena

hierarhična lestvica članov krožka.

Najstarejša prijatelja pokojnega Pilsudskega sta bila predsednik Moscicki in ministrski predsednik Slawek. Oba sta Pilsudskega intimno poznala že nad 40 let. General Ridz-Smigly je veran učenec pokojnega maršala in je skupno z njim preživel burne dneve v poljskih legijah. Tudi Beck, poljski zunanji minister, se je udano pokoraval volji pokojnega Pilsudskega v zunanji političnih vprašanjih. Ministru Becku pa je pripadala tudi važna notranje politična misija. Tako se je še za življenja pokojnega maršala storil okrog njega triumvirat, ki je imel točno razdeljene funkcije. Te funkcije ostanejo v istem redu razdeljene tudi po smrti, in sicer tako, da je

osrednja osebnost predsednik republike Moscicki,

kateremu stoji ob strani ministrski predsednik Slawek, ki informira predsednika o notranje političnih zadevah, generalni inspektor vojske Ridz-Smigly, ki ga informira o vojaških zadevah, in zunanji minister Beck, ki ga informira o problemih zunanje politike. Na ta način vlada zdaj na Poljskem poleg vlade in predsednika republike navedeni triumvirat, ki je nekak ožji izvršilni odbor vlade.

Polkovnik Prystor

Izmed ostalih ožjih prijateljev in sotrudnikov pokojnega maršala navaja židovski list »Hajnt« med drugimi tudi bivšega ministrskega predsednika polkovnika Prystorja, ki je sodeloval z maršalom Pilsudskim že v predvojnem času. Ni izključeno, da bo polkovnik Prystor igral v bodočem senatu posebno vidno vlogo. Verjetno je, da bo imenovan za predsednika senata in bo tako postal obenem namestnik predsednika republike, kakor to predvideva nova ustava.

Simonov govor v sp. zbornici

London, 31. maja. AA. Pri današnji debati v spodnji zbornici je zunanji minister sir John Simon povzel besedo prej, kakor so prvotno mislili. Sir Simon je med drugim dejal:

Mislil, da pričakuje spodnja zbornica od mene kratko izjavo o našem dosedanjem stališču glede letalskega pakta. Že več držav je predložilo svoje predloge v zvezi s tem paketom ter mislim, da nam bo v kratkem moči izmenjati misli o vseh teh predlogih, da se dožene najugodnejša ureditev.

Letalski pakt.

V nadaljnjem svojem govoru je sir Simon omenil možnost, da bi ta pakt pripomogel k izpolnitvi locarnske pogodbe. To bi bilo po njegovi sodbi zelo važno, ker bi preciziralo obveznosti nekaterih držav, obenem bi bilo pa koristno tudi za Veliko Britanijo. Predlog se giblje v okviru locarnskega dogovora, vzlic temu pa daje dosti novega.

Minister je nato poudaril, da je za izvedbo tega predloga potrebno intenzivno sodelovanje in zaupanje ter razumevanje za interese posameznih držav. Tudi bo treba mnogo težav premagati. V prihodnji fazi razgovorov bo treba urediti vprašanje o tem, kako naj se nameravani letalski Locarno spravi v sklad z ostalimi nameravanimi ali že obstoječimi dogovori.

Sir Simon je nato prešel

na vprašanje rimske konference

in rekel, da nikakor ne gre dejstva, da bo Velika Britanija na tem sestanku zastopana samo z opazovalcem, razlagati si kot težnjo Velike Britanije, da se hoče v tej stvari izmikanj. Velika Britanija želi tudi tu pomagati na način, ki se ji v določenih okoliščinah zdi najprimernejši. Prejeli smo že nekatere predloge nemške vlade, je nadaljeval sir Simon, a tudi druge države so nam že sporočile svoje stališče. Francija, pa tudi Italija sta nam že obrazložili svoje stališče in je nedvomno, da se zelo hitro približuje čas, ko bo treba še bolj pospešiti izmenjavo misli.

Zunanji minister je nato prešel k že večkrat omenjeni pripombi, ali ne bi kazalo, da Velika Britanija odgodi

nameravano povečanje letalskih sil.

dokler se ne prepriča, ali se vendarle ne bi dala doseči omejitev oboroževanja z mednarodnim sporazumom. Iskreno moram reči, je rekel sir Simon, da se mi to ne bi zdela praktična politika. Ko že govorimo, bodimo iskreni. Zato bom odkrito povedal, da ne mislim, da bi v tem primeru katere druge države ustavile svojo oborožitev. Zato ne bi bila odgoditev našega lastnega oboroževanja z ničemer utemeljena. Med tem pa upajmo, da bomo v doglednem času vendarle prišli do sporazumnega znižanja oboroževanja. Niti trenutek ne mislim, da bi povečanje našega letalstva kdajkoli moglo škodovati miru. Prav tako ne verjamem, da bi škodovalo razgovorom o omejitvi oboroževanja. Narobe, prepričan sem, da bo naš letalski program pripomogel k lažjemu sporazumu. Vse države so dolžne povedati svoje želje glede sporazuma o omejitvi oboroževanja; kar se nas tiče, smo pa zmerom pripravljeni igrati vlogo, ki nam je prisojena.

Zelo srečen sem, je sklenil sir Simon, da sem v govoru državnega kancelarja Hitlerja zasledil odstavke, ki pravi, da je nemška vlada pripravljena sodelovati pri razpravah o tem. Mnogo upam v uspeh razgovorov, ne samo glede letalskega oboroževanja, temveč tudi glede vsega ostalega oboroževanja, pripravljen, da bi to neizmerno popravilo splošne razmere na vsem svetu. Upam tudi, da se bo dosegel sporazum o prepovedi uporabe bombnih letal.

Lepe nade

Takoj za Simonom je povzelo besedo več znanih govornikov. Za Bernayem je dobil besedo

sir Austen Chamberlain.

V prvi vrsti se je zahvalil zunanjemu ministru za njegov ekspoz, posebno še za interes, ki ga je pokazal govornik za rimsko konferenco o srednjeevropskih vprašanjih. Hvaležen je siru Simonu, da je obrazložil, da je bodočnost Avstrije tesno zvezana z evropskim mirom.

Govornik je nato prešel na govor nemškega kancelarja Hitlerja. V tem govoru je po sodbi g. Chamberlaina mnogo točk, ki dopuščajo lepe nade.

Naslednji govornik je bil opozicijski liberal Mander. Čeprav ne tako navdušeno, kakor njegov prednik, je tudi on izjavil, da veruje v Hitlerjeve izjave in da misli, da je treba počakati, ali se bo v dejanjih pokazalo, ali je ta njegova vera upravičena.

Poslanec Moore (konservativce), je v svojem govoru med drugim omenil listi odstavek v Hitlerjevem govoru, ki govori o Litvi. Priznati se mora, je dejal Moore, da je hotela Litva nasilno odnaroditi nemško manjšino v Klaipedi. Govornik je prepričan, da bi bilo kaj hitro konec trenja med Litvo in Nemčijo, če bi litavska vlada bolj spoštovala zgodovinsko pravico, ki jo mora vsaka država spoštovati pri svojem postopku proti narodnim manjšinam.

Tudi Eden je govoril

Nato je stopil na tribuno minister Eden. Njegov govor je napravil izreden vtis. Po razpoloženju sodeč, ki ga je zbudil njegov nastop na tribuni, ne more biti niti trenutek več dvoma, da bo v kratkem postal naslednik Simona v zunanjem ministertvu.

Eden je dejal, da se mu zdi zelo važno, da se pri pripravah za letalski Locarno računa samo z omejenim številom držav. Prepričani smo, da prizadevanje za sklenitev letalskega pakta in priprave za sklenitev dogovora o omejitvi oboroževanja lahko gredo vstrie.

Govorec o izjavi z nemške strani, da bo Nemčija po potrebi povišala svoje letalstvo na nivo francoskega, je g. Eden dejal, da že samo to dejstvo dokazuje, kako potrebno je skleniti sporazum o omejitvi oboroževanja. Lord varuh državnega pečala, je poudaril, da ne verjame, da bi katerakoli vlada zares prevzela odgovornost in podpihovala tekmovalnost pri oboroževanju brez konca in kraja. (Viharno ploskanje.) Toda nobena vlada tudi ne more prevzeti odgovornosti, da ne bi storila vsega, kar se ji zdi potrebno za njeno državno obrambo. Čeprav ne delimo popolnoma ekstremnih nazorov g. Churchilla, mislimo, da bi krivo storili, če bi se zanašali samo na sistem kolektivne varnosti, pri tem se pa ne bi ozirali na dejanske stvarnosti drugod. Vlada veruje v sistem kolektivne varnosti, če že ne zaradi drugega, zato, ker je ta kolektivna varnost zelo važno načelo za vsako vlado in za vsako državo. (Smeh in viharno ploskanje.)

Pri koncu svojega govora je minister Eden dejal, da je sir Austen Chamberlain v svojem govoru v glavnem obrazložil načela vlade in da se mera Velika Britanija čim bolj okoristi s sodelovanjem, ki ga ponuja Hitler. To pa tudi vlada čvrsto namerava.

Narod, ki pozablja brate v sužnosti, tepta svojo čast! — Branibor se briga zanje. — Pristopajte!

Prihod angleškega generala

Beograd, 31. maja. b. Včeraj je prispel v Beograd angleški general Henry Fricket v spremstvu svoje soproge, ki je znana angleška pisateljica.

Plebiscit na Grškem

Atene, 31. maja. b. General Kondilis, podpredsednik vlade, je izjavil, da bo v teku enega meseca po izpremenitvi ustave, ki jo bo sklenil novi grški parlament, plebiscit za restavracijo monarhije. Če se bo narod izjavil za monarhijo, je rekel Kondilis, bo pregnani grški kralj takoj poklican, da zasede državni prestol.

Nov poljski poslanik na našem dvoru

Beograd, 31. maja. b. Včeraj je bil sprejet v svečani avdienci pri knezu namestniku Pavlu poljski poslanik na našem dvoru opolnomočeni minister g. dr. Dembecki. Novi poslanik je izročil Nj. Vis. knezu Pavlu akreditivna pisma.

Občni zbor

Zveze nabavljajnih zadrug
Beograd, 31. maja. b. Jutri bo v Nišu redna letna skupščina Saveza nabavljajnih zadrug državnih uslužbencev. Za skupščino vlada veliko zanimanje.

Ureditev študija na teoloških fakultetah

Beograd, 31. maja. b. Minister prosvete g. Stefan Čirić je predpisal dve uredbi, s katerima se urejujejo pravoslavne in katoliške teološke fakultete na vseučiliščih v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Po uredbi o katoliških teoloških fakultetah bodo morali teologi študirati 6 let, doktorandi pa 7 let.

Iz poštne službe

Beograd, 31. maja. b. Premješeni so: Na pošto v Vučitrnu Marija Hribar, dosedaj uradnica na pošti v Zagrebu, na pošto v Dol. Logatec Jakob Kuhar, dosedaj pomožni uradnik na pošti v Raketu, na pošto Ljubljana I. Milovec Pavlina, dosedaj uradnica v Dol. Logatcu.

Osijski proces

Osijski, 31. maja. b. Danes se je nadaljeval proces proti Grginu in tovarišem. Zaslišan je bil obtoženec Adolf Schlesinger, ki ga obremenjuje obtožnica, da je v zvezi z obtoženim Sorom Dožudićem, Lovrićem, Bratinovićem in Špicem nagovarjal dr. Nikića in Vasilija Trbića, oba bivša narodna poslanca, da bi delovala proti sprejetju zakonskega načrta glede ekspropriacije gozdnih posestev. Ko je predsednik prečital neko pismo, ki ga je Schlesinger poslal dr. Nikiću, je prišel obtoženec v velika protislovja. Ko ga je predsednik sodišča spomnil, da je izjavil pred preiskovalnim sodnikom, da je izročil dr. Nikiću 30.000 Din, je obtoženec Schlesinger izjavil, da je njegova prejšnja izjava pred preiskovalnim sodnikom netočna. Schlesinger priznava, da je izplačal neki gospe 25.000 Din. Na vprašanje, komu je bil denar namenjen, je izjavil, da je bilo to za narodnega poslanca Trbića, ali da tega ne more trditi.

Iz sodne službe

Beograd, 31. maja. b. Postavljen je za kancelista v X. skupini pri sreskem sodišču v Kozjem Josip Sribar, uradniški pripravnik pri sreskem sodišču v Celju. Pomaknjeni so v višjo skupino zvanikički Skubie Gabrijel pri okrožnem sodišču v Ljubljani, Pavlin Ivan pri okrožnem sodišču v Novem mestu, Bergant Ludvik pri okrož. sodišču v Mariboru in služitelji: Knez Anton pri sreskem sodišču v Ljubljani, Burja Ivan pri sreskem sodišču v Ložu, Ariš Anton pri sreskem sodišču v Marenbergu in Kapitler Ivan pri sreskem sodišču v Kranjski Gori.

Imenovanje bana

Beograd, 31. maja. b. Z ukazom kraljevskega namestništva in v imenu Nj. Vel. kralja je postavljen za bana Drinske banovine g. Predrag Lukić, dosedaj prvi pomočnik ministra notranjih del.

Nova razmestitev v diplomatski službi

Praga, 31. maja. b. Ministrstvo zunanjih del je izvršilo novo razmestitev v diplomatski službi. Med ostalimi premeštitvami poslanikov je tudi poslanik na našem dvoru g. Pavel Welner, ki zavzema mesto načelnika političnega oddelka v ministrstvu zunanjih zadev. Na njegovo mesto bo imenovan dosedanj českoslovaški poslanik v Varšavi dr. Girska, dosedanj načelnik političnega oddelka in bivši poslanik na našem dvoru dr. Flieder je postavljen za poslanika v Lizboni.

G. Bogoljub Jevtić v Narodni skupščini

Beograd, 31. maja. b. Po včerajšnji seji ministrskega sveta, ki je trajala od 16. do 18.30, se je predsednik vlade g. Bogoljub Jevtić odpravil v poslopje Narodne skupščine. Tam so se že nahajali nekateri ministri, dr. Sveta Popović, dr. Ljudevit Auer, Dimitrije Vujić, dr. Marko Kožulj in več novih poslancev. V ministrski sobi se je ministrski predsednik g. Jevtić delj časa razgovarjal z navzočimi ministri in poslanci. Narodni poslanci, ki so bili izvoljeni na isti predsednika Jevtića, se bodo sestali na predhodnem sestanku v nedeljo 2. junija ob 9.30 dopoldne.

Radgonske žrtve so položili k večnemu počitku v svobodni Jugoslaviji

Gornja Radgona, 31. maja.

Žrtve podivjane avstrijske soldateske, ki so padle 27. maja 1918 v Radgoni ob priliki upora slovenskih fantov — vojakov 97. pešpolka — je domovina včeraj na izredno svečan in pieteten način položila k večnemu počitku v Gornji Radgoni.

Majhne črne krste, v katerih so bile kosti naših žrtev za svobodo, so že prejšnjo noč položili na oder v mrtvašnici, kjer so Sokoli in Sokolice okrasile krste s svežim cvetjem. Včeraj ob 11. dopoldne so ob veliki udeležbi prenesli krste v farno cerkev, odkoder se je po cerkvenih opravilih razvil veličasten sprevod, kakršnega naša najsevernejša meja še ni videla.

V žalnem sprevodu so bili šolska mladina, godba 45. pešpolka in časten vod vojaštva, verzejska garda, Sokoli s prapori v kroju, mnoge gasilske čete ter razne domoljubne organizacije in društva. Izredno veliko je bilo tudi vencev, ki so jih poklonila pokojnikom razna društva in organizacije.

Prava žalna svečanost je bila šele na pokopališču, ko so krste prenesli do svečnega skupnega groba. Špalir pri grobu so tvorili Sokoli in gasilci, daleč na okrog pa je bila večstisočglava množica. Med odličnimi predstavniki so bili: zastopnik bana podban doktor Pirkmajer, mariborski župan dr. Lipold, sreski načelnik dr. Farčnik iz Ljutomer, narodni poslanec Avgust Lukačič in drugi. Izmed sorodnikov padlih žrtev so prisostvovali žalnemu pokopu Matej in Konrad Matul iz Središča ob Dravi, bratranec in sestrična Melihena, Knez Josip in Matilda, železničar Ivan

Turk iz Središča in drugi. Navzoči so bili dalje zastopniki emigrantskih društev, starosta mariborske župe br. dr. Gorišek, oba sinova generala Maistra, bojovníki, člani Narodne odbrane itd.

Ko so polagali krste v skupen grob, je oddal časten vod tri salve, vojaška godba pa je veličastno zaigrala Beethovnovo žalno koračnico. Ko je duhovščina opravila pogrebne molitve, so se vsuli venci in šopki na svež grob, v lepih besedah pa se je poslovil od padlih borcev domači župnik g. Martin Gabere. Potem ko je zapelo pevsko društvo »Jadrane« iz Maribora večno lepo »Spomladi vse se veseli«, je spregovoril mestni župan dr. Boezio, ki je slavil padle junake kot borce za našo Jugoslavijo in obljubil, da bo mestna občina vzela grob v trajno oskrbo in postavila borem dostojen spomenik. Svoj govor je zaključil: »Večna vam slava, junaki!« Vsa ogromna množica pa je zaklicala: »Slava, slava, slava!»

Lep pieteten govor je imel nato podban dr. Pirkmajer, ki je zlasti na mladino apeliral, da ostane zvesta domovini, za katero so padle žrtve. Izrekel je tudi toplo zahvalo vsem, ki so na katerikoli način pripomogli, da je ta lepa pietetna svečanost tako dostojno in veličastno uspela. V imenu emigrantskih društev se je poslovil od padlih junakov dr. Lavo Čermelj, za njim pa so še govorili dr. Ivaša, dr. Dolar za Maistrove borce, Tomažič za NO, starosta br. dr. Gorišek za Sokolstvo, akademik Uršič iz Ljubljane in še cela vrsta drugih.

Vse govore so množice poslušale z največjim zanimanjem in spoštovanjem, nakar so se v tihiem sočuvstvanju razšle. Slava radgonskim junakom za našo svobodo in Jugoslavijo!

Razstava „Žena“

Trbovlje, 31. maja.

V Trbovlja hživi ljudstvo, ki se bori za kosček trdega kruha z večjo težavo kot drugod. Trbovlje so znane po bedi, stradanju in gladovnih slankah. In to naše delovno ljudstvo ima kljub vsem težavam in bridkostim še smisla za vse lepo in koristno. To dokazuje veliko število kulturnih društev v našem kraju; svetu so to povedali naši slavniki, ki so nesli našo pesem tudi v tujino.

Kolo jugoslovanskih sester je s svojo razstavo »Žena« doprineslo nov dokaz plemenitih stremiljenj našega ljudstva. Vedeli smo, da pripravljajo Kolo veliko razstavo, a danes smo ob otvoritvi bili presenečeni nad obširnostjo in lepo ureditvijo razstave.

K otvoritvi so se pripeljale iz Ljubljane zastopnice matičnega Kola jug. sester s predsednico go. dvorno damo Tavčarjevo na čelu. Za Drž. higijski zavod se je otvoritve udeležila ga. dr. Simčeva.

Otvoritvena svečanost je bila združena z lepim činom; posvetitvijo spominskih lipe materi.

»Slavčki« so zapeli državno himno, nakar je ga. Grilčeva imela občuten govor o materinstvu. Učenka osnovne šole je deklamirala pesem »Materi«, ki jo je nalašč za to priliko spesnila ga. Mara Lamutova. Slavček je zapel še »Gor čez boro«, nakar je ga. predsednica Ana Laporkova pozdravila vse došle goste in prijatelje. Nato je pozdravila trboveljske kolašice ga. dvorna dama Tavčarjeva in ga. Govekarjeva. G. Klenovšek, predsednik občine je želel vsem dobrodošlico, ga. dr. Simčeva pa je otvorila s kratkim govorom higijske razstave. Z otvoritvene svečanosti je bila odposlana vdanostna brožavka Nj. Vel. kraljici Mariji.

Razstava je nameščena v osmih šolskih dvoranih in ves dan vlada v vseh prostorih živahno vrvenje in ogledovanje razstavljenih predmetov.

Higijska razstava, ki sta jo aranžirala Drž. Higijski zavod in Drž. zavod za zdravstveno zaščito mater in dece je nameščena v dveh sobah in deloma na hodniku. Z lepimi modeli, nazornimi slikami, grafikoni in napismi se vrši nepriljudna propaganda higijene. Razstava je prirejena tako, da zgrabi pridobila človeka brez razlage in besede; da pridobi iz znanja o higijeni vse, kar mu je potrebno. Lepo so prikazani kontrasti — kako bi moralo in kako bi ne smelo biti. To bo zalego bolj kot mnoga predavanja in prireditve, da bo higijena razstava dosegla svoj namen.

Gospodinski oddelek je zopet zanimivost zase. Tu se je izkazala kot izvrstna aranžerka gospa Jagodičeva, učiteljica na trboveljski gospodinski šoli. Razstavila nam je vsa mogoča čistilna sredstva in okusno opremlila kuhinjo, katero je izdelala domače mizarstvo podjetje Pavlenč. Sledijo si še mize z vrtnim orodjem, s kompoti, z mlekom in mlečnimi izdelki. Zveza gospodinj iz Ljubljane je k temu oddelku prispevala mnogo tabel in grafikonom. Dalje so še razstavljene razne kuharske in druge gospodinske knjige.

Organizacija žen je oddelek, ki nam pokaže vsa ženska društva v Dravski banovini pa tudi društva, ki jih je imelo naše ženstvo v Juljski krajini. Tu je tudi skoro kompletna zbirka vseh 18 revij in časopisov, ki so jih in jih še izdajajo slovenske žene. V lepih grafikonih je prikazano delo trboveljskega Kola. Posebno pozornost vzbujajo podatki o velikem socialnem delu Kola. Privlačnost tega oddelka pa je devetero

originalnih narodnih noš in 16 Šantlovih akvarelov narodnih noš. Tu imamo še mizo »Zenskega sveta«, »Belo-modre knjižnice« in »Žene in dom«. V prvem nadstropju so nameščeni še ostali oddelki.

»Žena umetnica« je oddelek, v katerem je zastopana umetnost. Tu razstavlja Mara Kraljeva eno olje na les in šest akvarelov na svilo. Posebno občudujejo njeno zdravo »Slovensko pastirico«. Koblica je zastopana z enim portretom. Pokrajino-olje sta razstavili Elda Piščanc in Anica Zupanc-Sodnikova. Sestri Šantlovi imata skupno 4 olja, akvarel in pastel. Posebno ugaja »Deklica s tamburico« od Henrike Šantlove. Danica Pajničeva razstavlja krasne keramične izdelke in »Dvojico« iz mavca. Ksenija Prunkova pa ima tri osnutke za razglednice. Premajhen je ta oddelek, zato je dobila Karla Bulovecova svojo sobo, v kateri razstavlja dve ogromni ogli (Mati Božja in Deklica s papigami) šest potretov, osnutek za Carkarjev spomenik iz mavca in celo serijo fotografskih posnetkov svojih del.

V oddelku »Žena umetnica« pa so razstavljene domala skoro vse knjige, ki jih je napisala slovenska žena. Na stenah pa visijo slike in podatki o delu naših književnic. Lepa je tudi zbirka fotografij naših gledaliških igralk in sta zastopani obe gledališči: ljubljansko in mariborsko. Pozabiti ne smemo omeniti tudi slik naših komponistk.

V oddelku Ročna dela imamo izdelke od mladih učenk od pridnih in izvežbanih vezilj, katerih dela izpričujejo prave mojstree.

Ženska obrt je zastopana z izdelki, ki jih je razstavil Drž. zavod za domačo obrt iz Ljubljane, dalje razstavo akcije »Naša žena«, ki propagira v modi domače izdelke. Preproge, dela naših domačink kažejo, da se ta vrsta dela v naši dolini zelo širi. Zanimanje vzbujata predica, posebno pri mladini, in kleklica, ki izdeluje pred občinstvom čipke.

Razstava je vsekakor vredna, da si jo ogledajo ne samo Trboveljani, temveč tudi naši sosede. Razstava ostane odprta do 6. junija. Vstop je brezplačen.

Pred zaključkom Slavčevih svečanosti

Ljubljana, 31. maja.

Kot uvodna slavnost našega marljivega pevskega zbora »Slavec« je bila snoči podoknica zastopniku Nj. Vel. kralja brigadnemu generalu g. Antoniju Pekiću pred njegovim stanovanjem v Gregorčičevi ulici. Godba 40. pešpolka je najprej zaigrala koračnico, nakar so pevci ubrano zapeli »Divno noč«. Deputacija društva g. dr. Švigelj kot predsednik Hubadove župe ter gg. Roš Boris in Logar Ludvik so posetili g. generala in izrekli zahvalo, da je blagovoli Nj. Vel. kralj prevzel pokroviteljstvo nad proslavo. Od stanovanja je odšla povorka pred banko palačo, ki sta jo ožarjevala dva velika žarometa, kjer so pevci in godba priredili podoknico g. banu dr. Dinku Pucu. Tudi g. bana je deputacija povabila na slavnost in mu izrekla zahvalo, ki jo izkazuje našim vrlim pevcem. Povorka je nato odšla po mestnih ulicah do St. Jakobskega trga, kjer je bil razhod.

Sestanek parlamentarne delegacije iz Drav. ban.

Včeraj dopoldne je bil na banovini sestanek na Jevtičevi listi izvoljenih poslancev in senatorjev. Sestanka so se razen dveh, ki sta bila zadržana vsled nujnih poslov, udeležili vsi poslanci in senatorji. Sestanku je predsedoval minister za socialno politiko in narodno zdravje dr. Drago Marušič, ki je po pozdravu poslancev in senatorjev podal obširno poročilo o sedanjem političnem položaju. Posebej je naglašal velike naloge, ki jih bo moral izvesti novi parlament. Pripravljenih je že cela vrsta novih zakonskih predlogov in uredb, ki čakajo na odobritev skupščine. Zlasti velikega pomena bo za vse naše bodoče politično življenje zakon o upravnih dekoncentraciji, ki pride v tem zasedanju na dnevni red. Da bo mogla skupščina vse te

velike naloge rešiti, je treba, da vlada med poslanci sloga in discipliniranost. Zlasti poslanci iz Dravske banovine morajo z vseni silami pomagati, da se izvede veliki konstruktivni program predsednika vlade g. Jevtiča.

Po z odobravanjem sprejetim govorom ministra dr. Marušiča, se je razvila daljša debata, v kateri so se oglašali skoraj vsi poslanci in senatorji. Debata je pokazala popolno soglasnost poslancev glede vseh najvažnejših vprašanj.

V svrhu uspešnejšega delovanja so se na koncu debate dogovorili poslanci glede razdelitve poslov.

Sestanek je dokazal, da tvorijo na Jevtičevi listi izvoljeni poslanci Dravske banovine eno politično celoto.

Pomladanska umetnostna razstava

Pred Jakopičevim paviljonom stoji sejalec. Mnogo zrna iz tega paviljona je že padlo na kamanta tla, a precej ga je tudi že ozelenelo, raslo in se razvevalo ter rodilo sadove, ki so največ pripomogli k napredku slovenske umetnosti.

Tudi otvoritev razstave na praznik je pokazala, kako mnogo ima umetnost že prijateljev v Ljubljani. Ker ni bilo bana g. dr. Dinka Puca v Ljubljani, je v njegovem imenu otvoril razstavo inšpektor dr. Guštin, ki je med drugim še posebno poudarjal, da je dolžnost razstave tudi ta, naj budi med občinstvom zavest za podpiranje umetnikov, ki s trudom vse žrtvujejo za napredek naše kulture. Med ostalim občinstvom smo opazili tudi zastopnika župana, mest. svetnika dr. Milana Šubica in načelnika prosvetnega oddelka banske uprave prof. Breznika. Seveda pa tudi funkcionarje Narodne galerije s predsednikom g. dr. Franom Windischerjem na čelu. Otvoritve se je udeležil tudi komandant Dravske divizije sev. general

g. Nedeljković s soprogo, predsednik Pen kluba univ. prof. dr. Izidor Cankar in univ. profesor dr. Milko Kos, direktor Tehnične srednje šole g. Reisner in skoraj vsi ljubljanski umetniki, ki so s posebnimi simpatijami konstatirali prisotnost zastopnikov TPD in velike množice dam.

Predsednik, naš znani akademski slikar Gajmir A. Kos je v svojem govoru predvsem povedal, da razstavo prireja Društvo likovnih umetnikov Dravske banovine, ki tako splošno razstavo misli prirediti vsako pomlad. V inozemskih umetnostnih centrih in tudi v Zagrebu so take razstave vsako leto, čeprav imajo umetniki tudi tam dosti debat in prepirčkov. Naše razstave se niso udeležili samo naši starejši impresionisti Jakopič, Jama, Stern in Vesel in tudi članov kluba »Like« ni na razstavi, ker imajo svojo razstavo v Zagrebu. Drugače lahko rečemo, da na razstavi ni pomembnejših vrzeli, obširneje bomo pa o njej poročali pozneje.

Gradiščanski Hrvatje in dunajski Slovenci

(Dopis z Dunaja, 28. maja.)

Že pod Madjarji so Hrvatje imeli svojo hrvatsko versko šolo po starem znanem šolskem zakonu, ki je dal raznim veram avtonomijo. Cerkvene občine so same ustanovljale svoje šole in imenovalle učitelje. — Tako je ostalo tudi v Avstriji, kjer so si svoje stare pravice ne le ohranili, marveč celo razširili. Zadnji čas imajo celo svojega hrvatskega šolskega nadzornika.

Ker je na Dunaju več tisoč teh Hrvatov, so si tu pridobili v znani Mihaelkirche poleg cesarskega dvora službo božjo, kjer se shajajo vsako nedeljo in praznik. — Iz tega je nastalo po ozoru doma tudi »Hrvatsko Gradiščansko Kulturno Društvo«, ki združuje večino Hrvatov na Dunaju. Prostora ima blizu cerkve v I. okraju, Schaulergasse 6, kjer imajo prav veliko dvorano na razpolago.

V teh prostorih prirejajo svoje narodne veselice in zabave, uprizarjajo gledališke igre in koncerte. Prav živahno življenje vlada med njimi ob takih prilikah. Tako so priredili tudi v nedeljo 26. maja — majniško zabavo s koncertom in potem neizogibnim plesom. Koncert z godbo je oskrbelo jako priljubljena ciganska godba. Na tem koncertu pa so doživeli Hrvatje iznenadenje, kajti prišli so tudi tamburaši »Slovenskega krožka«, 32 po številu, pod vodstvom svojega izbornega zborovodje prof. Klemo Viškoviča. Bili so viharno pozdravljeni kakor rodni bratje, ki z njimi čutijo in jih hočejo tudi po svojih močeh pod-

pirati v njihovih kulturnih prizadevanjih, da se na Dunaju ohranijo in tudi oni pomorejo vsemu našemu življu na Dunaju v pravični borbi za narodni obstanek.

Ob grobni tišini nabito polne dvorane je prof. Viškovič dvignil taktirko in mogočni slovenski tamburaški zbor je udaril prve takte divne Viškovičeve skladbe »Iz moje domovine«. Viharno je bilo odobravanje in nepopisno veselje gradiščanskih bratov, ki so prvič slišali naše krasne narodne popevke v mojstrski prireditvi Viškovičevi. Nato je gđa. Tončka Loukotka zapela večno lepo »Bodi zdrava domovina« ob spremstvu tamburašev, ki so zaključili koncertni del zabave še z vedno lepimi »U boje«, »Malenkost« in »Spanjolko«. — Hrvatje so bili navdušeni za naše tamburice in za prekrasno izvedbo divnih skladb. Med gradiščanskimi Hrvatji na Dunaju in Slovenskim krožkom je bila ta dan utrjena bratska ljubezen in zvesto sodelovanje za bodočnost. Še dolgo je vladalo v tistih lepih prostorih bratsko navdušenje in vzklikali so bratom Slovincem: Na svidenje!

Ker sem že pri tako lepem delu našega tamburaškega zbora za vso našo kolonijo na Dunaju, naj povem še, da je kmalu že zrel za nastope naš tamburaški naraščaj, in ni dolgo več čas, ko bo naš zbor štel 50 članov. Skrb pa nas mori, kako pridemo še do 10 tamburic. Ali bi smeli upati na pomoč iz domovine?

—člč.—

Gostovanje Zlate Giungienac-Gavelle

Fraňa Neraliča v »Hoffmannovih pripovedkah« v Mariboru

Opojno visoki sopran odlične pevke, primadone ljubljanske opere, ima vso toplino nepriljeno-naturne kultiviranosti. S svojimi izvrstnimi pevskimi in igralskimi sposobnostmi je ga. Giungienac-Gavella strnila pravilno lajno Olimpije, prekipajočo ljubezen Antonije ter čudoviti lik ljubice, umetnice in kurtizane Giuliette v eno samo, globoko občuteno izpoved žene in ženske.

Poleg naravnega daru in tenkočutne muzikalnosti odlikuje pevko vzorna šolanost, toplina in barvitost glasu, skladni ritem in umno uporabljen dinamika ter zaokroženo umetniško pojmovanje vloge. Koloratura zveni čisto in moramo reči, da je umetnica v polnem obsegu zadovoljila vse naše nade. Tembolj nam je zato žal, da smo morali v orkestru ugotoviti občutno pomanjkanje. Manjkalo je nekaj, po službeni dolžnosti za držanih, vojaških godbenikov. Tudi zbor je bil nekam nesiguren in nemiren.

Kljub tem pomanjkljivostim smo bili zadovoljni. Občinstvo je umetnico z burnim aplavzom ponovno priklicalo pred zastor in jo obsipalo z izrazi zahvale in priznanja.

Drugi gost, Fran Neralič, je bil izredno dobro

disponiran. Njegov metalno-polni glas suvereno obvlada vloge, ki jim povprečen igralec ne bi bil kos. Gost je bil prav dober interpret Offenbachovih mističnih zamisli. Mefistofelska četvorica: Lindorf, Coppelia, Dapertutto in Mirakel so dobili v njegovem tolmačenju vroče življenje in kri. Tudi ta gost je bil deležen prav iskrenega priznanja. Takih večerov bi si v Mariboru želeli še več.

A. Kopriva.

Turneja UPZ po Bolgariji

Pot U. P. Z. je bila pravi triumf zblíževalnega dela med obema narodoma. Žal nam tesno odmerjeni prostor ne dopušča, da bi objavili podrobna poročila o koncertih in sprejemih naših pevcev. Povdarimo naj le, da so bili povsod, kamor so prišli, bratsko sprejeti.

Zdaj so učitelji-pevci zopet doma. Po prazniku pesmi nastopa delavnik resnega, stvarnega dela. Treba bo misliti na to, kako čim prej v navdušenjih izgovorjene besede preliči v dejanje. Čas je trd, beži in hoče dejanj. Kakšnih in kako jih bo treba izvesti, o tem so poleg drugih faktorjev na tej in oni strani državne meje najbolj poklicani razmišljati zlasti učitelji kot vzgojitelji mladega pokolenja.

Ko jim čestitamo k uspehom, ki so jih dosegli z našo pesmijo, iz srca želimo, da v delu ne obstanejo na — pol pota.

Trebnje

Grozde so že šteli na šperonih vsako leto ob tem času naši vinogradniki, letos pa hodijo sklonjeni in zaskrbljeni iz svojih vinskih gor, ker so šperoni ozekli in suhi. Žalosten je pogled po solčnih gorah v Gradišcu, Lipniku, Dolgi njeni in Debencu, kjer je prirastlo vsako leto toliko dobre kapljice, letos pa je v mesecu maju tako, kot bi se trta pripravljala na dolgo zimsko spanje. Težki časi se bližajo našim vinogradnikom, saj tu in tam jim je božja kapljica razsvetlila temne dni, sedaj je pa tudi ta luč ugasnila.

Trebnje je letovišče, in še prav prijazno, tako pravijo vsi, ki so v zadnjih letih letovali v Trebnju. Vseh letoviščarskih dobrot imamo v našem letovišču! Trebanjski gostilničarji so si že pridobili glas, da nudijo za mali denar prvovrstno oskrbo in postrežbo. Z našim letoviščem so bili posebno zadovoljni v zadnjih letih gostje iz Dunaja in Italije, ki se ponovno vračajo. V prihodnjih dneh se bodo pričela dela na renoviranju kopališča, tako da bo Trebnje kar najboljšo sprejelo in zadovoljilo one, ki se bodo letos odločili za letovanje v prijaznem središču lepe Dolenjske.

Avtomobilist je pretepel na državni cesti kmetskega voznika. Hraster Jože, posestnikov sin iz Poljan je peljal pred dnevi hlode na žago v Dol. Nemško vas. Za njim je pripeljal z največjo brzino neki avtomobil. Ker so se vozniku plašili volji je dvignil proti drvečemu avtomobilu roko v znak, da ta zmanjša brzino. Avtomobilist je na ta znak res zmanjšal brzino, privozil mimo voznika in se ustavil 15 korakov naprej od voznika, ki je svoj voz ustavil. Iz avtomobila je stopil njegov lastnik, se obrnil do voznika in temu brez povoda iztrgal iz rok njegov bič, ter ga z debelim koncem bičevnika pričel tepsti po glavi tako, da mu je prizadel težke telesne poškodbe. Voznik Hraster je zaenkrat v domači zdravniški oskrbi, vendar ni izključeno, da ne bodo nastopile težje komplikacije, ker je poškodba težkega značaja. Zadevo ima v rokah že menda sodišče. Avtomobilist je poznan in je doma iz Kranja.

Osebnost. S kraljevim ukazom je imenovan za starešino sreskega sodišča v Trebnju g. dr. Bizjak Ivan, sodnik okrožnega sodišča v Varaždinu.

Glas naroda, bo v prihodnje redno prinašal vesti in novice iz Trebnjega in okolice; zato vabimo k naročbi, saj je ta novi dnevnik v tem kratkem času res že postal »glas naroda«.

Šmartno pri Litiji

Slovenec je zapisal dne 24. januarja 1933. sledeče:

»Na občinski seji se je dne 15. jan. med drugim razpravljalo tudi v preureditvi občine Šmartno pri Litiji. Šmartno je znano tako v gospodarskem kot v kulturnem oziru kot središče ne samo domače župnije in občine, ampak tudi okoliških župnij in občin in se tu križajo ceste na vse strani. Samo ob sebi umevno in želja ljudstva je, da to središče ne samo ostane, ampak se še poveča in bi pri ljudstvu naletel na ogorčenje vsak, kdor bi hotel Šmartno v tem ali onem oziru oskudovati in njegov pomen zmanjšati. V spominu nam je še, kako je bilo ljudstvo za to, da sedež dekanije ostane v Šmartnem. Ko se je vršil na omenjeni seji razgovor o preureditvi domače občine, je padel od strani občinskega odbornika predlog, naj bi se to staroslavno središče, občina Šmartno, razbila in priključila Litiji. Neverjetno se zdi, da občinskemu odborniku, ki mora v prvi vrsti imeti pred očmi korist domačega središča, sploh pride kaj takega na misel. Obžalovanja vredno je nadalje, da ta predlog ni bil soglasno z ogorčenjem odbit, ampak je našel med odborniki zagovornike, ki so za ta predlog glasovali. Vprašanje je, kakšne koristi so bile za ta predlog merodajne, dvomimo da splošne. O tem za ljudstvo in Šmartno škodljivem predlogu bodo menda razpravljali in sklepali na prvi prihodnji seji. Ko so občani za ta predlog zvedeli so bili strašno ogorčeni.« — Radovedni smo, kaj nam bo zapisal »Slovenec« danes, ko nekateri krogi z vso silo razbijajo šmarsko fero in nam v teh težkih časih hočejo naprtiti nove stroške in uničiti še to, kar smo takrat s trudom ohranili.

Novo mesto

Zasebni enoletni trgovski tečaj z Novem mestu. Odoben z odlokom kr. banske uprave z dne 17. I. 1935, VII št. 6550/1 in podrejen nadzorstvu šolske oblasti za strokovno šolstvo. Obvezni predmeti: 1. Trgovski računstvo 3 ure. 2. Trgovski in menični nauk v I. sem. 3 ure v II. sem. 2 uri. 3. Književnost (dvostavno in enostavno) 6 ur. 4. Korespondenca v I. sem. 2 uri v II. sem. 3 ure. 5. Narodno gospodarstvo 1 uro. 6. Blagovnanstvo 1 uro. 7. Gospodarski zemljepis 1 uro. 8. Nemški jezik in korespondenca 4 ure. 9. Stenografija 3 ure. 10. Strojepis 4 ure na teden. — Neobvezni predmeti: Italijanski jezik 2 uri. Ob zadostni prijavi se bodo vršili tudi večerni tečaji iz stenografije, strojepisja, književnosti itd. namenjeni odraslim obiskovalcem. — Sprejem učencev in učenk: V tečaj se sprejemajo učenci(ke), ki so dovršili 4 razrede srednje, meščanske šole ali kako strokovno šolo. Izjemoma se sprejemajo učenci(ke), ki imajo manjšo izobrazbo, ako pokažejo, da bodo mogli slediti pouku. Izobrazbo je treba dokazati z izpisi.

Disciplinarni in hišni red za obiskovalce(ke) tečaja bo veljal isti, kakor je veljaval za srednje šole. — Pouk traja od 1. septembra do 26. junija. — Šolnina znaša mesečno Din 150.—, ki se plača vnaprej. V slučaju večjega števila učencev(nk), se šolnina primerno zniža. Za neobvezne predmete se plača Din 25.— mesečno. — Vpisovanje se vrši od 15. avgusta do 1. septembra. Vpisnina znaša Din 30.—. Izpisevala: Učenci(ke) dobe o šolskem posežanju in šolskem napredku koncem leta letne izkaze. — Pojasnila daje ravnateljstvo zavoda na Šmihelski cesti št. 6. Čas pouka bo določen tako, da bodo imeli zunanji obiskovalci zvezo z vlaki.

Vse prebivalstvo naše doline pod vtisom strašnega zločina

Moravče, 30. maja.

Kakor smo že poročali, sta se podala tukajšnji žandarmerijski komandir Vričič in podnarednik Štefančič Franc k Brigiti Gabršek radi dopotovanja iz Francije. Tam je pustila moža in že odraslo hčerko ter dospela semkaj s 13letnim sinom. Vzrok doselitve ni še natančno pojasnjen in prav to je hotela ugotoviti žandarmerijska stanica. Ženska je gostovala v slavnati bajti h. št. 6 na Vrhpolju, ki je last Uška Petra iz Javorščice. Ta bajta leži pod pogorjem Grmače, ki

Žrtvi zločina: Komandir g. Franc Vričič (s kapo) in podnarednik g. Franc Štefančič, ki je danes podlegel poškodbam v ljubljanski bolnišnici.

se nalahno vzpenja. Hiša leži osamljena pod Gmajno, kakor ljudje nazivajo ta kraj in se pride tja od vaske poti na Vrhpolju po stezi v dveh minutah. Zato ni nič čudnega, če je drzen bandit z lahkoto zbežal v gozdove in čez vrh do Save.

Zvečer so Gabrškovo privedli na tukajšnjo žandarmerijsko stanico, kjer so jo še pozno v noč zasliševali, da bi dala pojasnila, odkod pozna neznanega bandita. Vse prizadevanje je bilo zaman in se je izgovarjala, da je to le slučajen znanec, ki ga je srečala samo enkrat na neki veselici v Franciji, in je zopet naključje naneslo, da sta se srečala tu.

Danes proti 18. je njo in sina odvedla orožniška eskorta na nadaljno zasliševanje v Domžale. Vsa zadeva nepoznanega bandita, slu-

Hiša Brigite Gabrškove, kjer se je skrival zločinec in oddal smrtonosne strele na orožniško patroljo.

čajno znanje z njim v Franciji in slučajno svidenje tukaj, skoraj odvrata od zloglasnega Omerze in se usmerja morda v drug pravec, ki ga bo pač oblast dognala.

Prebivalstvo moravske doline stoji še vedno pod težkim vtisom, ki ga je nečloveško bandilstvo povzročilo ob mirnem popoldnevu, ko je vse ljudstvo pridno delalo na poljih. Le zvonjenje cerkvenega zvona na Vrhpolju, ki je naznanjalo obhajanje bolnikov, je marsikoga predramilo iz zatopljenosti pri delu, da je nemo premišljeval, kam bo šel častiljivi

sivolasi župnik. In nastajale so zle slutnje... S težkim srcem je šel previdet. Dolžnost ga je klicala k vrlima orožnikom, ki sta vestno opravljala službo.

Komandir Vričič Franc je v 40. letu ter je po rodu iz Železne Kaple na Koroškem in sin kmetske hiše. Kjer je služboval, povsod se je priljubil radi taktičnega postopanja, visoke inteligence in vestne službenosti. Znal je s svojim mirnim nastopom in odkritosrčnostjo pridobiti ljudstvo k zdravemu in pravilnemu razumevanju prave državljanske zavesti. Znan je posebno na Igu, saj je tam služboval 9 let. Marsikak Ižanec se ga s hvaležnostjo spominja. Kdor je imel z njim opravka, ta je vedno povdarjal njegovo pravičnost in poštenost. Pač je mehka dobra koroška duša, ki zna pridobiti človeka z ljubeznijo. Zato ni čudno, di si je tudi tu v kratki dobi 3 let pridobil splošno in obče zaupanje prebivalstva. Da bi skoraj okreval, gnusni bandit pa, ki mu je stregel po življenju, da bi ne ušel roki pravice, to je obča naša želja.

Podnarednik Štefančič Franc je rodom iz okolice Rakeka ter je komaj dospel v Moravče. Tu se je oženil in je srečen oče 4 mesečne hčerke. Komaj se je uživel v naši občini in mirno ter tiho je živel dolžnostim službe in družine.

Kdor je videl oba vrla junaka v bajti na Gmajni, s kako neizmernim samozatajevanjem sta prenašala bolečine, ta se je razjokal kakor za lastnima bratoma. Zato ljudstvo resnično sočustvuje, moli in pravi, da moč molitve čudeže dela. Naj bi jih res napravilo v splošno pomirjenje!

Naša mladina

V teh dneh bodo letošnji maturanti na vseh naših srednjih šolah končali z rednim poukom. Sledilo bo še nekaj dni resnega študija, oziroma podrobnejše rekapitulacije celotne maturitetne snovi, ko bo še vsakdo preizkusil učenost, ki si jo je v osmih letih svojega šolanja nabral, nakar bo že v prvi polovici naslednjega meseca sledila zadnja preizkušnja — matura sama. Zaskrbljenost in nekaka mrzličnost odseva z obrazov vseh teh mladih ljudi, in bolj in bolj jih prevzema tista znana »maturitetna psihoza«, ki se z vsakim dnem stopnjuje, dokler se končno v dnevih polaganja ne sprosti. Saj tudi ni šala takole privikar v življenju polagati račun čez vse svoje delo. No, pa tudi to bo kmalu prešlo.

In spet se bodo stotinam mladih sil našega naroda odprla vrata v svet in življenje. Razočaranje in težave, ki to mladino čakajo na njenem potu, ji danes niso več neznanje. Današnja mladina si jih je bolj ko kdaj prej v svesti, saj vendar ne živi življenju ob strani, kakor je morda to v neki meri veljalo za prejšnje čase. Že izza svojih prvih dni je prav trdno navezana nanj in si gotovo zaradi svoje rožne bodočnosti ne dela prevelikih iluzij. V veliki večini si mora že danes sama služiti svoj vsakdanji kruh in se tako povzpneja s svojimi lastnimi silami na položaje, ki jih bo v življenju nekoč zavzemala.

Pri današnjem tako slabem gospodarskem položaju, ko na svetu na tisoče ljudi brez posla, je namreč le malokateremu očetu dano, da bi od tistih svojih skromnih dohodkov mogel za študij žrtvovati svojemu sinu kaj več, kakor vzpodbudno besedo. Dokler je ta še pod domačo streho, še nekako gre: za žlico in postelj in tako za silo. Kakor hitro pa mora za svojim študijem od doma v mesto, mu v večini primerov izostane vsaka pomoč, ali pa je vsaj reducirana na tak minimum, s katerim še tako skromni slovenski študent ne more živeti. Prijeti mora za katerokoli delo. Če ima srečo, dobi

par inštrukcij, s katerimi si pomaga naprej. A danes tudi z inštrukcijami ni več tako kot nekdanj, ko jih je lahko študent dobil, če jih je le iskal. Koliko jih je, ki čakajo mesece in mesece, strdajo in životarijo, preden se jim kje po dolgem iskanju ne posreči kaj iztakniti. Pa še tedaj se morajo ubijati s trdnimi buticami svojih varovancev za naravnost sramotno majhen denar. Kar se pa tiče stipendij, so danes tako redke in se tudi pogojuje zanje toliko prosičev, da je zelo težko računati na uspeh.

Trud in trda borba, ki veljata današnjo mladino, ko gre za vprašanje njene eksistence, ji tudi vtiskata nekaj pečat »prezgodnje zrelosti«, kakor nazivajo ta pojav tisti, ki jim ni dano, da bi se poglobili v razmišljanje o njegovih globljih vzrokih. Saj je vendar povsem naravno, da se vprašanja, ki predstavljajo vso problematiko današnjega časa, dotikajo tudi naše mladine, ki stoji prav tako sredi življenja, kakor mi sami. Ki pa najdejo v njej priročno njene večje občutljivosti in še nepokvarjene primarnosti še morda toliko živahnejšega odziva.

Pred tem dejstvom ne pomaga nič nikakršno slepo zatiskanje oči, ki pokaže kvečjemu popolno nerazumevanje vsakega dela starejše generacije napram mlajši. Da pa niso te naše besede o nerazumevanju sodobnosti zgolj prazne fraze, kaže že dejstvo, da je še nedavno postavil neki, sicer zelo znan in tudi brez dvoma zelo zaslužen pedagog zahtevo, da ne sme mladina (misli je seveda predvsem srednješolsko) čitati dnevnega časopisa! Ali si je v našem stoletju mogoče misliti večjega anahronizma? Ves svet je eno samo mrzlično iskanje po najboljši rešitvi svetovne zagonetke, vsa sila človeškega intelekta je na delu, da razjasni množico problemov, ki se nam kažejo v vseh mogočih oblikah, — samo slovenski študent naj živi pod samostansko klavzuro in ne sme nič izvedeti, kar se godi izven šolskih zidov. Bog varuj, da bi mu prišla do ušes kaka resnica, ki bi mu podrta vero v prav-

ljico o lepem in sladkem življenju, kaj šele, da bi mu odkod zadisalo, da je »nekaj gnilega v tej državi danksi«, ki jo predstavlja naš planet. Tu, gospodje, ni dovolj toplo vzgojiteljevo čuvstvo do mladine, treba je še nekaj več, treba je jasnega pogleda na svet in življenje in preudarne, možate besede.

Taka in podobna nesodobna prizadevanja, ki so morda imela svoj čas nek smisel, grede danes povsem mimo svojega cilja. Današnji mlad človek ne stopa v življenje povsem nepraviljen, sicer bi se v vladajočih razmerah kaj kmalu izgubil, kakor hitro bi le bil navezan samo nase. Zaveda se vseh nevarnosti in težav, ki ga čakajo, zna si pa tudi pomagati ter ne čaka, da ga bodo drugi reševali. Naša današnja mladina je samostojna in zato nas, čeprav bo morda tu pa tam za hip klonila in padla, za njeno usodo ni in ne more biti strah! S.

Novomeško pismo

Za nedeljo 2. junija se nam obetajo svečanosti podmladka Jadranske straže. Vse tukajšnje šole bodo dobile in razvile svoje prapore kot vidne znake že v mladih dušah svetega prepričanja, da je Jadran samo naš in nikogar drugega.

Ob desetih dopoldne bo na prostranem Glavnem trgu pred rotovžem slovesno razvitih 17 praporov Podmladka Jadranske straže novomeških in okoliških srednjih, strokovnih, meščanskih in narodnih šol. Sledeč mogočni manifestaciji ljubljanskih PJS 12. maja je novomeški krajevni odbor JS zbral svoje številne podmladkarje, da skupno razvijajo svoje prapore ter pokažejo svojo ljubezen do našega morja, kralja in države. Na slavnostno okrašenem odru pred mestnim načelstvom bo zastave najprej slovesno blagoslovil novomeški prost g. Karel Čerin. Pred odrom bodo zastavonoše s svojim spremstvom in kumicami, zadaj vsa mesta in okoliška šolska mladež in dalje občinstvo. Po nagovoru bo predsednik K. O. JS v Novem mestu primarij gosp. dr. Milan Z. Červinka razdelil zastavonošem zastave, botre pa bodo na prapore privezale svoje trake. Zastavonoša drž. realne gimnazije se bo v imenu vseh zastavonoš zaobljubil predsedniku. Podmladku JS na drž. narodni šoli v Novem mestu bo kot najstarejšemu v banovini kumoval poleg domače botre še Oblastni odbor JS v Ljubljani in bo zanj pripel trak predsednik OOJS g. pomočnik bana dr. Otnar Pirkmajer, ki bo jadranske stražarje in čuvarice našega morja tudi nagovoril. Popoldne se vrši za mladino zanimivo skioptično predavanje o nastanku ladje in s pomorskimi filmom v Sokolskem domu.

Ravno te dni je mladina tukajšnjih šol v večjem številu pohitela k modrim vodam našega morja, kar je zelo lepo in hvale vredno, vendar morda v zadnjih dneh šolskega pouka malo manj primerno, ko bi se v isti namen lahko uporabili dnevi po zaključku rednega pouka.

Prihodnje dni pa odide na zasedanje narodne skupščine tudi naš poslanec in novomeški župan dr. J. Režek. Debata o nekakšni spornosti njegovega mandata in korist nekega drugega kandidata na Jevtičevi listi je zbudila pri nas toliko več začudenja, ker je novomeški župan zbral na svoje ime samo v Novem mestu — ki ni še nikdar, odkar oddaja glasove v volilno žaro, volilo tako kompaktno, kot v maju — zbral več glasov kot v debati omenjeni gospod v celem srezu. Gospoda poslanca, v katerem gleda naša javnost svojega najbolj sposobnega zastopnika, spremljajo naše iskrene simpatije z željo, da bi vse svoje obilne možnosti čim uspešneje zastavil v korist naše domovine kot tudi svojega volilnega okraja. Zdravo! J. T.

Majsko slovo — življenje v zemljo

Danes so ljudje na Rožniku z grozo opazili truplo mladega človeka, ki si je iz bogzna kakšnega razloga sam segel po življenju.

Uprava policije, ki je bila obveščena o žalostni najdbi, je takoj poslala na lice mesta komisijo, sestojajočo iz policijskega zdravnika dr. Luzarja in dežurnega uradnika Keteja. Imenovana gospoda sta na Rožniku, nekako 1 km naprej od znane Čadove gostilne, res zagledala nesrečnega obešenca.

Iz listin, ki jih je imel obupanec pri sebi, je ugotovljeno, da je nesrečnik Ivan Pavšič, rojen 17. junija 1882. v Novakovu pri Gorici. Uslužben je bil pri trdnici Slamič v Ljubljani kot hlapec.

Kaj je siromaka tiralo v tak skrajni obup še ni znano. Truplo je bilo prepeljalo v mrtvašnico, kjer bo komisija izvršila obdukcijo.

Radio

Ob 10: Reportaža z otvoritvijo ljubljanskega velesejina — 10:30: Koncert vojaške godbe — 12: »Hop-hop-hop« plošče kar v galop. (Petr revija brez odmorov in brez besed — 12:45 Poročila, vremenska napoved — 13. Čas, obvestila — 13:50: Vmesniki, razstavljalci o sel in svojem delu (prenos iz Jakopičevega paviljona vodi g. dr. Ložar) — 18: Prenos z velesejina (koncert godbe 40. p. p. Triglav — 18:40 Čas, poročila, spored in obvestila — 19: Zunanje politični pregled, dr. Jug — 19:30: (prenos iz Zagreba) Nacionalna ura, predava g. dr. Stevan Hadži: Sodelovanje Jugoslavije na 11 olimpijski igri v Berlinu — 20: Rezervirano za prenos — 21:30: Napoved časa, poročila, vreme, spored — 22: Iz naših in tujih logov (Radijski orkester).

Odmevi

O smernicah italijanske zunanje politike v Vzhodni Evropi razpravlja rimski dopisnik »Frankfurter Zeitung«-e, ki poudarja med drugim: »V Italiji je že izza predvojne časa ostal predsodek proti francoski zvezi z Moskvo. Rusija, pravi jo v Rimu, se je že pred vojno izkazala kot malovreden zaveznik Francije. Predvsem pa — in to je italijansko stališče posebno odločilno — kaže ta v zadnjem času Mala antanta in Balkanski sporazum napram novi zvezi preveliko naklonjenost, da ne bi o tem pomislili na oživljenje starega panslavizma. Na te pomisleke je pred kratkim opozoril znan politik in publicist Coppola. (Njegova izjava smo že priobčili, Op. ur.) Vode italijanske zunanje politike pa teh pomislov, četudi so jih morda sami sugerirali, dejansko niso izrabili. Znaniti so pri tem mislili, da trenutno še ni mogoče govoriti o kakem panslavizmu iz Moskve kot političnem faktorju na Balkanu. Pa tudi pomisleki glede nevarnosti sovjetskega režima za njegove zaveznike niso mogli obveljati, saj se je vendar Italija vedno hvalila, da je bila prva velika država, ki je brez ozira na diametralno nasprotje obeh režimov navezala tesne stike z Rusijo. Tako se je Italija znašla v položju, da proti vključenju Rusije v evropski sistem ni mogla imeti pomislekov. Obenem pa se jasno kaže, da bi si Italija neprimerno bolj želela, da bi se skupni francosko-italijanski smotri uresničili rajše s pomočjo krepkejšega sodelovanja s Poljsko. Zato so v Rimu z veseljem pozdravili, da se bo Laval na poti v Moskvo ustavil tudi v Varšavi. Ni zato so se predvsem trudili, da prikažejo vse pozitivne strani in okrepitev poljsko-francoske zveze; saj so bili tako pomirjeni tudi glede poljskega sodelovanja na podonavski konferenci. Toda ta italijanski interes na tem, da je v začetnem evropskem sistemu Poljska pred Sovjetsko unijo, kakor tudi njena pripravljenost, da podpira poljsko stališče (v francosko-ruskem paktu), ne izvirata toliko iz tehničnih težkoč francosko-sovjetske zveze, kolikor iz italijanske nade, da bi mogla tudi se v drugem pogledu računati na poljsko prijateljstvo. V primeru zblizanja med Italijo in državami Male antante, bi ji bilo to prijateljstvo v odnosu do Male antante nad vse dragoceno. Ni le golo naključje, da so v zadnjem času v Rimu tako močno povdarjali pomen kulturnih zvez med Italijo in Poljsko.«

—O—

Glede podonavske konference in naporov za ureditev Srednje Evrope povdarja avtor med drugim: »Se preden bo mogoče izvesti streški sklep o ponovni oborožitvi Avstrije, Madžarske in Bolgarije, mora priti do popolnega uresničenja sistemarnosti Evrope kot celote. To pa pomeni, da je uspeh rimske konference indirektno odvisen od Nemčije. Če se bo Nemčija še pred sklicanjem konference odločila, da tudi sama praktično prispeva k ustvaritvi kolektivnega sistema varnosti v Evropi, potem lahko predvidevamo, da bo rimska konferenca uspešna. V nasprotnem slučaju na uspeh ne moremo računati. V vsakem primeru pa vidimo, da so izgledi za uspeh evropske varnosti v najbližji bodočnosti v rokah Nemčije. Tako vsaj mislijo v britanskih krogih. In po zamisli Londona je prav sedaj prišel tisti čas, ko Nemčija lahko dokaže svojo dobro voljo edino in izključno s praktičnim predlogom, ki naj omogoči pogajanja na osnovi ponudbe z dne 3. februarja. Takega predloga pa Nemčija (tudi po Hitlerjevem govoru) še ni stavila.

Kmetško prosvetno-kulturno delo

v Zaplani je priredilo zadnjo nedeljo v maju lepo uspeli društveni izlet k Cerkljanskemu jezeru.

Podobor Zveze kmetških fantov in deklet v Krškem je v prvi polovici maja priredil skupen izlet na Stojdravo. Udeležilo se ga je nad 100 tovarišic in tovarišev. Izlet je popolnoma dosegel svoj namen: Poglobil je med udeleženci tovariški čut, vzbudil in okrepil samozavest in je zlasti okrepil pravo ljubezen do zemlje-prirode.

Društvo kmetških fantov in deklet v Ločah pri Poljanah priredi 10. junija svoj I. kmetško-mladinski praznik, združen s tekmo koscev in kolesarjev.

v Rosalnicah priredi 10. junija I. tekmo koscev, združeno z veselico na vrtu Antona Brodariča v Rosalnicah 38;

pri Sv. Lovrenu v Slov. goricah priredi v nedeljo 16. junija ob 3. popoldne na travniku tov. Senčarja v Juršinih II. tekmo koscev;

na Prekopi priredi tekmo koscev 23. junija; v St. Jerneju na Dolenjskem bo imelo tekmo v nedeljo 16. junija in ne, kakor je bilo zadnjič objavljeno, 2. junija.

na Beričevem priredi v nedeljo 2. junija tekmo koscev in kmetško veselico. Zbirališče ob 2. popoldne pred Kmetškim domom, nato povorka na tekmovališče, tekma, po tekmi pa velika kmetška veselica.

Posebej opozarjamo tudi meščanstvo, da uporabi ugodno priliko in prireja izlete v kraje, kjer slovenska kmetška mladina z delom kaže neveljavno moč našega življa. Prireditve kmetške mladine in z njo združene zabave dajo našemu meščanu dovolj prilike, da spozna težnje podeželja. Okoliška in sosedna društva so povsod naprošena, da za te dni ne prirejajo drugih zabav.

Čitajte in razširjajte

»Glas naroda«!

Sport

Dve ligaški tekmi

Primorje : Hajduk 2 : 2 (1 : 2)

Ljubljana 30. maja.

Tudi ta težko pričakovana tekma je za nami. Žal da se ni končala tako, kakor bi po vsej pravici po poteku igre morala, z zmago Primorja. Kljub temu pa je bilo 2000 navdušenih gledalcev priča eni najboljših iger, kar jih je kdaj odigral naš ligaš. Tekma je pričela s precejšnjim presečenjem. Po neug. zagr. por. ni nihče pričakoval od Hajduka take igre, kot jo je ta nudil prvih 15 minut in ki je spominjala na njegove najboljše dni. Videlo se je, da hočejo Hajdukovci že takoj spočetka s silovitim naskokom pogaziti domače in si zagotoviti zmago. Na račun tega presenečenja in začetne treme Primorjašev je padel že v prvi minuti gol za Hajduka. Toda ta neuspeh domačih ni niti malo depresiral. Takoj prevzamejo vražji tempo, ki ga diktirajo gostje, in prehajajo z lepimi kombinacijami pred nasprotni gol. Tu ni bilo nič listega običajnega oklevanja in premišljevanja, bliskoviti start Hajduka tega ni dopuščal. Škoda da je bilo v napadu Primorja premalo odločnosti in medsebojnega razumevanja; pri prilikah, ki so se nudile, bi bil rezultat že v prvem polčasu lahko drugačen.

Močan nalič, ki je spremljal tekmo vso drugo polovico, je močno oviral igralce, zlasti peščenega terena vajeni Splitčani se na spolkzkih tleh niso počutili dobro. Omejiteli so se zato na obrambo in so le redko prišli pred gol domačih. Ti pa iz že omenjenega razloga svoje velike in trajne premoeč niso znali številčno izraziti in so izenačili šele z enajstmetrovko.

Primorje je danes brez dvoma dostojno reprezentiralo slovenski nogomet. V obrambi je dominiral Bertonec I, Hassl mu je pridno sekundiral, Logar pa ni bil postavljen pred težje naloge. Dobljenih golov ni bilo mogoče braniti. V halih se Slamič dolgo ni znašel in sta ga oba stranska kolega precej prekašala. Prav dobro se je obnesel Kukanja, ki utegne postati dober naslednik Zemljaka. Boncelj je imel težko delo s hitrim in prodornim Kocelijem. Napad na kljub lepim kombinacijam ni zadovoljil. Zemljčič, v prvem polčasu ostro krit po Marušiču in pa tudi zbog precejšnje komodnosti ni prišel do besede in se je razvil šele po odmoru. Janežič v prvem polčasu malo zaposlen se je trudil na zvezi energ. in napadal, toda brez uspeha. Pupo in Caleari še nista dorasla tako težkim tekmam in zato je njuna slaba igra koncem koncev deloma opravičljiva. Bertonec II je bil slabši kot običajno, zabil pa je krasen gol.

Hajduk je imel svoje najboljše moči v napadu, predvsem je imponirala krasna kombinacijska igra tria z energično potezo proti голу. Halčinja v prvem polčasu prav dobra, tako v ofenzivi ko tudi v defenzivi, je v drugem polčasu močno popustila. V obrambi sta imponirala brata Matošiča, ki sta s Čuličem v голу sigurno čistila neprestano napade Primorja, kar je bila posebno v drugem polčasu kaj težka naloga.

Gole so dali: v 1. minuti Lemešič iz centra, v 12. minuti poviša Bakotič, za Primorje pa zabije iz prostega strela Boncelj v 22. minuti s krasnim strelom z glavo Bertonec II. V 24. minuti pa izenači Slamič iz 11-metrovke.

Sodil je v obojestransko zadovoljstvo g. Mikulič iz Zagreba.

Moštv:

Primorje, Logar, Hassl, Bertonec I — Kukanja, Slamič, Boncelj — Janežič, Pupo, Bertonec II, Caleari, Zemljčič.

Hajduk: Čulič, Matošič I, Matošič II — Marušič, Purišič, Radovniković — Kocelij, Žulj, Lemešič, Bakotič, Rošič.

Hašk : Concordia 1:1 (1:1)

Zagreb 30. maja.

Za ta domači »derbi« ni bilo posebnega zanimanja in se je zbralo na igrišču Haška le kakih 2000 gledalcev. Tekma je bila odigrana v mlačnem tempu in brez elana in ni bila niti malo zanimiva. Obe moštvi sta bili precej izenačeni in je rezultat čisto pravičen. Gole so dali v I. polč. za Concordio Kodrnja (v 14. min.), za Haška pa Petrak (v 37. min.).

Zagreb : Beograd 63.5 : 51.5.

V velikem stadionu Sokola, so zmagali pred 5000 gledalci zagrebški lahki atleti nad beograjskimi v razmerju 63.5 : 51.5 točk. Tekmovanje je močno oviral veter in pa soparno vreme, zato so bili tudi rezultati dosti slabi.

Železničar : Svoboda 3:1 (1:1).

Maribor, 30. majnika.

Na praznik se je odigrala v Mariboru prvenstvena tekma med Železničarjem in Svobodo. Bila je to važna tekma za obe moštvi: Železničar, da si s primerno zmago izboljša pozicijo, Svoboda pa da se reši z nevarnega predzadnjega mesta. Te važno-

sti so se v polni meri zavedali samo Svobodaši, ki so zaigrali tako, kot že dolgo ne. Zato so pa zopet enkrat razočarali Železničarje.

Reči je treba, da je bila tekma lepa in zanimiva samo v začetku, potem pa je po krivdi igralcev, še bolj pa sodnika, postala brezsmiselna in h koncu še surova. Sodnika g. Nemca nismo videli prvič na igrišču in smo bili od njega vajeni že boljše-ga sojenja. — V predtekmi je v prvenstveni tekmi zmagala rezerva Železničarjev nad rezervo Svobode 8:0 (4:0). Sodil je g. Kopic.

Železničar : Slavija (Varaždin) 48:46.

Maribor, 30. majnika.

Lahkoatleti SK Železničarja so na praznik gostovali v Varaždinu, kjer je bil lahkoatletski dvoboj med Železničarjem in tamkajšnjo Slavijo. Po trdem, ogorčenem boju so zmagali Mariborčani v razmerju 48:46 točk. — Navajamo rezultate prvih mest: 100 m Starešina (Žel.) 11.2; 400 m Markužič (Sl.) 54; 1500 m Takač (Sl.) 4.26.2; disk Čelhar (Žel.) 33.40; krogla Kleut (Žel.) 12.10; kopje Markužič (Sl.) 53.20; skok v daljino Urbanek (Žel.) 5.70; skok v višino Krajčič (Žel.) 1.60; predajni tek 400 x 300 x 200 x 100 Varaždin v času 2.14.

Lahkoatletsko prvenstvo Jugoslavije za moštva.

Sobota ob 15., nedelja ob 14., igrišče Primorja.

Največja lahkoatletska prireditel v sezoni! Državni prvak v lahkiatletiki za moštva ASK Primorje, se bo boril z drugoplasiranim v minulem letu, SK Ilirijo, da si v tretjič zaporedoma pribori ponosni naslov državnega prvaka.

Lahkoatletska sekcija ASK Primorja je danes kot klubska formacija brez dvoma daleč najmočnejša v naši državi, ker ima v svojem članstvu ne samo največje število verificiranih lahkih atletov, temveč je tudi njegova kvaliteta najboljša. Saj prišteva med svoje člane danes večkratne državne prvake, oziroma reprezentante in rekorde, Kovačiča v tekih na kratke proge, Gaberska, Zorjo Aleša in Gorška na srednje proge, Krevsa na dolge proge, Martinja v skoku v višino, Perparja v troskoku itd. Njegovo članstvo tvori v veliki večini lahkoatletsko reprezentanco mesta Ljubljana, ki je že večkrat najuspešnejše nastopila proti reprezentancama Graza, Zagreba in Beograda.

Tudi SK Ilirija se je v zadnjih letih v

Sokolstvo

II. okrožna prosvetna konferenca ljubljanskega okrožja

Preserje, 31. maja.

Na praznik Vnebohoda je imelo ljubljansko prosvetno okrožje svojo II. prosvetno konferenco v Sokolskem domu v Preserjah. Ker je izredno neugodno vreme preprečilo tudi izlet viškega in brezovškega Sokola, so se zato zbrali samo bratje prosvetarji iz šest edinic v okrožju. — Okrožni prosvetar br. Rudi Marinčič je ob 11. otvoril konferenco ter v kratkem in jedrnatem govoru podal prosvetno poročilo za I. četrtletje 1935. Bilanca prosvetnega dela je dokaj ugodna.

Sprejeti so bili soglasno naslednji sklepi: vsa tista društva, ki imajo sokolske knjižnice, pa ne poslujejo, naj knjižnico izposodijo drugim društvom oziroma četam, ki so brez knjižnice, posebna pozornost naj se posveča vzgoji sokolske dece s predavanji s skioptičnimi slikami, pripovedovanjem pravljic, lutkovnimi predstavami, izleti itd. ZPO naj čimprej preskrbi, da se nabavi lutkovni potovalni oder, SPO pa, da pošlje župi čim prej obljubljeni kino-aparat in diaprojektive.

Župni novinar br. Horvat je nato poročal o sokolskem tisku ter o župnem prosvetnem dnevu, ki bo definitivno 6. oktobra, ter naj se vse edinece nanj temeljito pripravijo. Referent za lutkarstvo br. Lojze Kovač je med drugim omenil, da bo v Ljubljani lutkarska šola, najbrž začetkom avgusta. Dramske tekme bodo od oktobra do decembra, ter bodo vse edinece prejele točna navodila.

Z velikim odobravanjem je bil nato sprejet predlog br. okr. prosvetarja, da priredi ljubljansko okrožje v mesecu novembru svoj prvi okrožni prosvetni dan, kot pripravo za župni, ki naj bi bil v mesecu decembru. Br. prosvetar bo izdelal do prihodnje konference podroben spored.

Pri slučajnostih so se obravnavale še nekatere interne zadeve, nakar je bila konferenca ob 13. zaključena ter so se bratje prosvetarji po prisrčnem slovesu razšli.

Iz jugoslovanskega Sokolstva

Narajaške tekme Sokolske župe Zagreb so bile 26. t. m. v Sisku ob priliki javnega nastopa in cross-country za prvenstvo sisaškega okrožja. Tekmovalo je 400 naraščajnikov v prostih pa-

lahkoatletskem sportu močno razmahnila in je v minulem letu na lahkoatletskem prvenstvu za moštva dosegla višek s priporitvijo drugega mesta v končne placementu klubov. Vzgojila je celo vrsto odličnih lahkoatletov, katerim prednjačijo balkanski prvaki in državni rekorder v metu kladiva Štepišnik, prvaki države v tekih na dolge proge Bručan in skozi dolgo vrsto let tudi sedaj najboljši jugoslovanski državni prvak v maratonskem teku, Sporn.

Oba kluba bodeta poslala v borbo svoji kompletni ekipi, ki razpolagata z odličnimi mlajšini močmi in juniorji: ker v tekih krednjači ASK Primorje, v skokih pa SK Ilirija, se pričakuje izredna borba v vseh disciplinah, kajti vsak klub bo skušal doseči povsod čimveč točk.

Z ozirom na propagandno nizko vstopnino se oba dneva pričakuje velik poset sportnega občinstva, ki se je za lahkoatletiko navdušil na zadnji izborni propagandno uspeli lahkoatletski prireditvi.

Giro d' Italia

Druga gorska etapa.

Osma, 144,5 km dolga etapa od Aquile do Lanciana gre zopet po gorskih predelih. Karakterizirajo jo mnogi defekti, tako Altenburgerja, Bartalija, Debenna, Olma in dr. Tudi vreme, sprva močna nevihta, pozneje pa vročina, je močno oviralo dirkače. Olmo, ki vodi do prvega vspona pri Chietu, zaradi defekta zaostane. Drugi veliki vspod do Civitelle, šteje za drugo veliko gorsko nagrado. Dobi jo zopet Bartali z majhno prednostjo pred Guerro, Bertoniem in Camussom. Navzdol so razvili dirkači silno brzino. Formira se vodilna gruča 26 dirkačev, vodi jo Guerra, ki tudi zmaga s sprintom v času 4:41:25 in s povprečno hitrostjo 31,12 km. 2. Binda. 3. Altenburger. 4. Bergamaschi. 5. Cipriani.

V skupni klasifikaciji vodi še vedno Bergamaschi s 31:31:47. 2. Olmo 31:34:03. 3. Guerra. 4. Bartali 31:34:52. 5. Cecchi. 6. Binda.

Deveta etapa — Guerra zopet prvi.

Ob lepem vremenu se je pričela v nedeljo 9 etapa, dolga 300 km od Lanciana v Bari. Krasna pokrajina, z lahimi vzpetinami — a žal izredno slabimi cestami. Dirko so poleg tega ovirali tudi oblaki prahu in silna vročina. Dirkači vozijo strnjeno in v spurtu je privzelo v Bari 68 tekmovalcev. Zmaga Learco Guerra nad svojim velikim rivalom Bindo z 2 m prednosti.

1. Guerra 300 km v 11:20. 2. Binda. 3. Olmo. 4. Maserati. 5. Piubellini. 6. Piemontesi. 7. Altenburger. 8. Martano. 9. Fico. V 10. rangi pa vsi ostali vozači.

nogab. Prvič je bil izveden tudi cross-country na 3000 m. K teku se je prijavilo 17 tekmovalcev, ter je izven konkurence dosegel krasen uspeh nar. Ivan Milačič (Zagreb IV) v času 11 min. 6 in tri petine sek., od ostalih pa je bil prvi nar. Ilija Borković 11 min. 15 sek. in dve petini. Rezultati naraščajskih tekem pa so bili naslednji: 1. Zagreb II 39.602.66 točk, 2. Sisak 21.683.86, 3. Zagreb I. 15.392.30.

Sokolska župa Maribor v številkah. MSZ je po celokupnem številu, ena največjih sokolskih žup SSKJ. Po zadnjih statističnih podatkih za glavno skupščino SSKJ je MSZ z 18.810 pripadniki peta največja župa v državi, pred župami: Beograd, Mostar, Zagreb in Ljubljano. Koncem leta 1934 je štela MSZ 52 društev in 54 čet z 8704 članstva, 1979 naraščaja in 8127 dece. Na osnovnih šolah poučuje 629 učiteljev, od teh jih je pri Sokolu vključenih 599, na srednjih šolah je sokolskih pripadnikov: realne gimnazije (3) 494, klas. gim. 51, trg. akademija 31, učiteljske 62, skupno 638. Številke dokazujejo, da je razvoj župe ugoden in izgleda, da bo število pripadnikov še naraslo.

—: Josef Suk umrl. V Benežovi je umrl znani češki kompozit in rektor državnega konservatorija v Pragi Josef Suk. Pokojnik je bil znana osebnost v češkoslovanskem glasbenem življenju. Leta 1892. je z Nedbalom, Hoffmannom in Bergerjem ustanovil »Češki kvartet«. Od leta 1932. pa je bil rektor zavoda. Znana je njegova koračnica »Slavnostni sokolski pohod«. Na olimpijadi v Los Angelesu je dobil za to koračnico II. nagrado. (I. in III. nista bili podeljeni). Slavnemu češkemu komponistu in glasbeniku večna slava!

—: Jezdni odsek Sokola Ljubljana III., vabi vse svoje člane na širši sestanek, ki bo v ponedeljek dne 3. junija t. l. v tajništvo na letnem telovadišču na Tyrševi cesti. Udeležba za vse redne člane strogo obvezna. Kdor neopravičeno izostane se smatra za podpornega člana. Na dnevnem redu je predvsem nastop jahačev na domači prireditvi in s tem v zvezi razpored vežb in še razne zadeve.

Zadeva časti vseh Jugoslovancev so rojaki v sužnosti! Ščitimo svojo nacionalno čast ter pristopajmo k Braniboru!

Bolezen stržena – skrivnostna trsna bolezen – Tolažilna beseda vinarjem

Od vseh pitomih rastlin ima žlahtna vinska trta največ sovražnikov, ki se jim pa pridružujejo še vedno novi. Samo v teku poslednjega dobrega polstoletja so se pojavile po naših gorah prej čisto neznane trsne bolezni, n. pr. oidij in peronospora, in novi živalski škodljivci, med katerimi je najbolj zaslovela trsna uš, ki je — ta drobna stvarca — povzročila popoln prevrat v našem vinarstvu. Le-to pa zagadelj ni propadlo, marveč se je ponekod celo znatno izboljšalo, ker so izumili učinkovita sredstva proti novim uimam in izboljšane načine vinarjenja; samo proti kvaram in boleznim, ki jih povzročajo vremenske neugode (toča, pozebe), jih še niso mogli iztekniti.

Ko se pripravljamo na ponovno veliko obnove naših goric in s tem na nove velikanse napore za ohranitev te plemenite kulture, nam prinašajo časniške vesti še vse hujše iznenađenja: tu je doslej neozdravljiva, skrivnostna trsna bolezen, *bolezen stržena*, ki se razširja z bolnim trsjem, po tako okuženi vinogradski zemlji, baje celo kar po zraku!

S tem vprašanjem se bavijo tako resni učenjaki svetovnega slovesa v svojih znanstvenih zavodih že leta in leta, francoski, italijanski, nemški, da njih izsledkov ne moremo in ne smemo prezirati. Ker o tem vemo pri nas, je od njih in iz njihovih objav o dosedanjih ugotovitvah, ki pa naši javnosti niso tako lahko pristopne. Zato moramo biti hvaležni kraljevski banski upravi, da nas je na možno nevarnost opozorila, in vsem drugim, ki javnosti ne prikrivajo svojega mnenja o tem. Naš napredni vinar ima zdaj dovolj pobude, da opazuje razvoj svojih ljubljensk i v tem pravcu in tako sodeluje pri reševanju zamotanega vprašanja.

Bolezen stržena, kakor jo opisuje posebno temeljito klosterneburški učenjak doktor Zweigelf, sliči po nekih zunanjih znakih kodravosti (akarinozi). Kodravost, ki jo povzroča majcne živalce, pršice, se da odpraviti ali vsaj omejiti, za bolezen stržena, ki jo povzroča baje neke glivice samo v notranjosti trtja, pa še nimamo leka in smo torej zoper njo zaenkrat čisto brezmočni. Obbolele trsne dele preiskujejo prav pridno v domačih in tujih zavodih, zato upravičeno pričakujemo skorajšnje popolne pojasnitve stvari z navodili za morda nujno potrebne obrambne ukrepe.

Slično krhljavo pa lahko postane trsje tudi iz več drugih vzrokov, ki jih vinarji mnogo premalo upoštevajo: neprimerna lega in zemlja, slaba cepljenka, slaba saditev, posebno na neodpočitem svetu, neutrežajoča podlaga, neprimerna žlahtna trsna vrsta, slaba obdelava, poškodbe po trsnih škodljivcih in boleznih ter drugih uimah. Iz vsakršne zanikarnosti trsa torej še ni mogoče — kar tako na prvi pogled — sklepati, da je to bolezen stržena. To prepustimo znanstvenikom, ki imajo izkustva in sredstva, da pravo doženejo!

Čudno pa je, da se je svojstveno propadanje trsja pojavilo ponekod zlasti v bivši Mari-borski oblasti šele po hudi zimi leta 1928/29., in sicer najbolj v mladih nasadih, torej v nasadih iz poslednjih 6 let.

Vinska trta je hudo zimo razmeroma še dobro zdržala, brez vsakršne trajne kvare po pozebi pa seveda ni. To smo napovedali med drugim že v aprilski številki mesečnika »Naše gorice« iz leta 1929., ko smo napisali: »Vedeti je treba, da proces propadanja posebno nekaterih trsnih organov še ni končal s koncem najhujše zime. To je nekako počasno, mučno umiranje, ki ga skuša narava ustavljati, a čisto ga ne bo mogla ustaviti... Marsikatera mladica bo prej ali slej zakrhljavila.«

Na drugem mestu iste številke »Naših gorice« je poročal ekonom Iljaž z Bizelskega podobno: »Opaziti je do danes, ko to pišem (19. III.), občutne kvare baš tudi na starem lesu. Zanimiva je opazitev, da je videti enoletni les zdrav in zelen, tudi kako oko je zdravo, dočim je starejši les docela uničen, ali pa je poškodovan in tudi popoloma uničeno staniče kambija, deloma in lesa, kar spoznaš po harvi.«

Prav tam najdemo v poročilu trsničarja Bratuse v Ljutomeru od 28. II. 1929. ugotovitev: »Tudi les znotraj s strženom je črnkast... Ne vem, kod bomo iskali cepiče.« In v poročilu upravnika Šumenjaka v Pekrah od 1. III. 1929.: »Pri rožju je opaziti pozebo na kambiju in na lesu.« Poročilo A. Bajuka v Draščih pri Metliki od 30. III. 1929. pa veli med drugim: »Želeti pa bi bilo, da bi strokovno dobri, vestni opazovalci še kaj več poročali o posledicah minule, izredno hude zime, kar bi bilo koristno za sodobnike in za naše potomce. Posledice bodo namreč vidne vse leto in še prihodnja leta, iz njih pa se lahko mnogo naučimo.«

Iz poučnih opazovanj strokovnjaka Trampuža v Ljubljani, ki smo jih priobčili v majski številki »Naših gorice« istega leta, navajamo še ugotovitev: »Ni trpel samo enoletni les, ampak tudi dveletni in starejši les, odno-
sno sem ter tja celo nadzemno deblo (panj, čok).«

Znano je, da trsničarji spomladi leta 1929. niso imeli povsem zdravih cepičev ne povsem zdravih ameriških podlag, niti tisti, ki so jih

nabavili iz tujine, n. pr. iz Francije, pa deloma tudi še poznejša leta ne, ker so jih jemali z matičnih trsov, ki so bili kakorkoli bolni iz zime 1928/29. Narava namreč ni mogla vseh pozeblin zaceliti. Tako trsje je trajno manj odporno in manj trpežno. Taki so potem tudi mladi nasadi od njega in ni treba, da bi bila temu prav vsekdar kriva edino nova zavrtna bolezen stržena.

Treba je torej pojav propadanja trsja opazovati v več, deloma tu naznačenih praveh, da najdemo čim prej prave vzroke za to in pravo smer za obrambo. Zaupajmo javni upravi in znanstvenikom, ki se tako temeljito bavijo s tem vprašanjem! Saj nas neprestano seznanjajo s svojimi stvarnimi izsledki, nudili pa nam bodo tudi sredstva, ki bodo omogočala uspešno vinarjenje tudi tedaj, ko bo skrivnostna trsna bolezen morda še bolj ogražala naše gorice ko danes.

Vzmemirjive vesti o domnevnih novih uimah so mnogokrat raznašali tudi v prejšnjih časih, pa niso bile vselej utemeljene, ali pa so bile vsaj pretirane. Tako n. pr. pred približno štiridesetimi leti, ko so razglasili, da se je razpasla po goricah na Goriškem nevarna trsna bolezen »blackrote« (blekrot, črna rja). Znameniti profesor Rathay iz Klosterneuburga je moral po naročilu takratne avstrijske vlade na Goriško, kjer je, kakor že prej na poslanih mu trsnih delih v svoji znanstveni delavnici (laboratoriju), ugotovil, da je to bilo črni pikec ali črni palež (antraknoza), že stara trsna bolezen v Evropi, ne pa mnogo nevarnejši »blackrote« iz Francije. Podobno je bilo na bivšem Spodnjem Štajerskem, kjer je dr. Josip Vošnjak pred kakimi tridesetimi leti videl tudi »blackrote« in očital domačemu strokovnjaku neke opustitve, pa je bila samo naša stara znanka, peronospora na grozdju. Vse to je napotilo pisca teh vrstic, da je objavil v »Kmetovalcu« iz leta 1904. na strani 150. razpravo »Ne begajmo ljudstva!«, ki ni zgrešila dobre namere. Z enako dobrim namenom je napisal te vrstice kot tolažilno besedo vinarjem ob razširjanju vzmemirljivih vesti o skrivnostni trsni bolezni, o boleznih stržena, v trdnem pričakovanju, da se bo odličnim znanstvenikom kmalu posrečilo ugotoviti prave vzroke takih pojavov in najti tudi utrežajoča obrambna sredstva, če je usoda naklonila vinarjem že zopet kako novo zlo. Vsem pa veljaj opomin in resni klic: Skrbimo predvsem za dobro, velikopotezno organizirano, brezhibno trsničarstvo! Vse manjredno, nezanesljivo, slabo ali celo zakotno trsničarstvo pa je treba odločno zatreti, da rešimo naše solnčne gorice sicer gotove propasti!

Andrej Žmave.

O specialnih razstavah velesejma

Prej smo že pisali, kaj poroča o našem velesejmu ugledni zagrebški gospodarski dnevnik »Jugoslovanski Lloyd«, danes pa opozarjamo na razne specialne razstave, ki so največjega pomena za našo kulturo, kmetijstvo, umetnost in tudi za socialna vprašanja.

Ljubljanski velesejem se namreč ni omejil samo na prirejanje vzornih velesejmov v podporo industriji, obrti in trgovini, temveč je od leta 1925 dalje pričel prirejati tudi posebne razstave v mesecu septembru pod imenom »Ljubljana v jesen«. V tem okviru je ljubljanski velesejem priredil 10 kmetijskih razstav, in sicer za kmetijstvo, vrtnarstvo, zelenjadarstvo, sadjarstvo, mlekarstvo in siraštvo, kletarstvo, čebelarstvo, perutnino, kunece, govedo, ovce, koze in konje. Videli smo tudi že 9 bi-glienskih razstav, 2 spornih, 5 razstav čistokrvnih psov, 3 lovske razstave, 3 specialne sadjar-ske razstave, 1 šumarsko razstavo, 3 obrtno-vrtnarske razstave, 2 splošni obrtniški razstavi, 1 ribarsko razstavo, 1 glasbeno razstavo, 1 gledališko razstavo, 7 razstav likovne umetnosti,

3 esperantske razstave, 6 revij slovenskih narodnih noš, 8 tekem harmonikarjev, 2 književni razstavi, 1 grafično razstavo, 1 poučno razstavo o reklamni in propagandi, 1 razstavo cerkvene umetnosti, 3 misijske razstave, 4 šolske razstave, 1 zadružno razstavo itd.

Kar ima ljubljanski velesejem dohodkov od vstopnine in najemnine za razstavne prostore, se malenkosten del tega porabi za vzdrževanje zgradb in pisarne, vse drugo pa gre zopet za reklamo in propagando v korist razstavljačim tvrdkam. Članji načelstva in nadzorstva zadruge Ljubljanski velesejem opravljajo svoje požrtvovalno delo kot častno dolžnost popolnoma brezplačno.

Tudi letošnji XV. Ljubljanski velesejem bo v tem pravcu izpolnil svojo važno misijo, enako kot je znal v 14 letih svojega obstoja izpolniti naloge, ki so mu bile dane v kupčijem, propagandnem, tujsko-prometnem, produkcijsko-reprezentativnem in kulturnem pogledu. Na letošnjem velesejmu bo zastopana predvsem naša domača obrt in industrija in zato še bolj kot kedaj popreje lahko rečemo letos, da je ljubljanski velesejem svojstven, domač in naš.

Borzna poročila

DEVIZE

Ljubljana, 31. maja (s primo Narodne banke): Amsterdam 2972:86 do 2987:45, Berlin 1756:08 do 1769:95, Bruselj 751:04 do 756:10, Curih 1421:01 do 1428:08, London 216:56 do 218:61, Newyork 4366:10 do 4402:42, Pariz 289:52 do 290:96, Praga 182:85 do 183:96, Trst 360:99 do 364:07.

Curih, 31. maja. Beograd 7:02, Pariz 20:375, London 15:33, Newyork 309:75, Bruselj 53:10, Milan 25:45, Madrid 42:225, Amsterdam 208:80, Berlin 124:45, Dunaj 58, Stockholm 79:95, Oslo 77:05, Kopenhagen 68:45, Praga 12:875, Varšava 58:25, Atene 2:89, Carigrad 2:50, Bukarešta 3:05, Helsingfors 6:745, Buenos Aires 0:815.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana, 31. maja. Inv. pos. 79 do 80, Bler 7% 77:50 do 78:50, Bler 8% 66:50 do 67:50, Obv. drž. hip. banke 1927 72 do 74, agrarno posojilo 46 do 47, begluške obveznice 64 do 65, Obv. stab. pos. 1931 78 do 80, Vojna škoda 370 do 372.

Zagreb, 31. maja. Inv. pos. 79:50 do 80, Vojna škoda kasa 368 do 369 do 371, juni, julij, avgust 368 do 371, 4% agr. obv. 46 n, 7% Bler. 67 do 67:50 do 67:50, 8% Bler. 77:75 do 78:25 do 78:50, 7% pos. hip. banke 73 do 75, 6% begl. obv. 63:75 do 64:50 do 64, Narodna banka 5750 do 6000 do 5750, Agr. banka 225 do 228, Dunaj-Zagreb clearing 898 do 908 do 903, Dunaj-Beograd clearing 850 pon., Grčija-Beograd clearing 32:25, Priv. klir. London Zagreb 236:95 do 238:55 do 237:75, Prav. klir. London-Beograd 625, Trbovoljska 125 n, sladkor Osijek 160 r, 7% stab. pos. v Parizu 80 do 82 do 80.

Beograd, 31. maja. Inv. pos. 81:50 do 81, 7% stab. pos. v Parizu 80, 6% begluška obv. 65:50 do 65:25 (65:50), Ratna šteta prompt 368:50 do 368 (367:50 do 367, Ratna šteta ultimo sept. 369 do 368:50 (367), 8% Bler 78, 7% Bler 67 do 66, 7% pos. hip. banke 72, Narodna banka 6000 do 5900, Agrar. Privil. banka 226:50 do 225:50 (226:50).

BLAGO

Ljubljana, 31. maja. Tendencia čvrsta. Zaključek: 1 vagon koruze. Nudi se žito: Koruza: 71 do 73 (popolnoma suha) feo bačka postaja; popolnoma suha feo banatska postaja 70 do 72; bela suha feo bačka postaja 72 do 74. Oves: zdrav, suh, rešetlan, feo slavonska postaja 107 do 109. Pšenica: 78 kg 2% feo bačka postaja 139 do 145, 78 kg 2% feo banatska postaja 129 do 135. Moka: pšenična Og banatska postaja 220 do 240, pšenična Og bačka postaja 220 do 240, pšenična 2 bačka postaja 200 do 220, pšenična 5 bačka postaja 170 do 200. Otrobi: pšenični debeli 100 do 105.

Novi Sad, 31. maja. Pšenica: bačka potiska 137:50 do 142:50. Vse ostalo neizpremenjeno. Oves neizpremenjen. Rž ne notira. Ječmen neizpremenjen. Koruza: bačka in sremska 70 do 72, bačka 68 do 69. Moka, fižol in otrobi neizpremenjeni. Tendencia nestalna. Promet srednji.

Sombor, 31. maja. Pšenica: bačka okol. Sombor in gornja bačka 136 do 138, sremska 135 do 137:50, bačka in banatska potiska 140 do 142:50.

slavonska 140 do 142:50. Oves neizpremenjen. Rž: bački 135 do 140. Ječmen in koruza neizpremenjeno. Moka: bačka Og in Ogg 210 do 220, št. 2 190 do 210, št. 5 170 do 190, št. 6 155 do 170, št. 7 125 do 130, št. 8 100 do 105. Otrobi: 86 88. Fižol neizpremenjen. Tendencia stalna. Promet 51 vagonov.

Chicago, 31. maja. Pšenica: maj 83:75, julij 85, september 86, december 88. Koruza: maj 83:5, julij 78:375, september 72:25. Oves: maj 34:125, julij 33:375, september 35:25. Winip. pšenica: maj 83, julij 84. Rž: maj 50:5.

Budimpešta, 31. maja. Tendencia prijazna. Promet srednji. — Pšenica: junij 15:85-83-96-92 do 15:90-92. Rž: junij 11:20-40-36 do 11:36-37, Koruza: julij 11:08-15-06 do 11:06-08-12.

Gospodarske vesti

— Gospodarska razstava »Narodne odbrane«. Pod geslom »Svoji k svojim« je bila v Beogradu razstava akcije »Svoji k svojim«. V 8. oddelku je bilo zastopanih 97 tvrdk s svojimi obrtnimi in industrijskimi proizvodi. Zeleti je, da bi Narodne odbrane tudi v Sloveniji priredile slično razstavo.

— Spekulacija na francoski frank se krha. Energični ukrepi francoske narodne banke proti spekulaciji s francoskim frankom, so povzročili v mednarodnem spekulacijskem svetu veliko desorientacijo. Zaradi tega si je frank že nekoliko opomogel.

Popravek

Tiskarski škrat je nekoliko zmešal zadnji stavek članka »K zadružnemu odplačilnemu načrtu za zaščiteni kmetec.« Pravilno se glasi zadnji stavek: »Na pomoč mu bo torej morala priskočiti država ali z odkupom dolgov ali z zakonito zaščito pred upniki, ki pa bo morala biti taka, da ne bo uničila zadrug ali oškodovala upnike več kakor jim je »podarila« kriza z dvigom notranje vrednosti vlog.

Narodno gledališče v Ljubljani

DRAMA.

Začetek ob 20. uri.

1. junija, sobota, ob 20. uri *Siromakovo jagnje*. Izven. Globoko znižane cene od 14 Din navzdol.

2. junija, nedelja: ob 15. uri V času obiskanja. Izven. Znižane cene od 24 Din navzdol.

OPERA.

Začetek ob 20. uri.

1. junija, sobota: *Boccaccio, red B.*
2. junija, nedelja: *Gorenjski slavček*. Izven. Znižane cene od 30 Din navzdol.

Drama.

Ker je bila Gregorinova pasijonska drama »V času obiskanja« na praznik v četrtki popolnoma razprodana in je moral del občinstva oditi brez vstopnice, se ponovi to delo v nedeljo 2. junija ob 15. uri popoldne. Občinstvo z dežele naj si vstopnice rezervira v predprodaji in opernem gledališču. Veljajo znižane dramske cene.

Ga. Silva Lojkova, ki se je z lepim uspehom uveljavila v komediji »Bunbury«, nastopi v soboto 1. junija v Zweigovi tragikomediji »Siromakovo jagnje« kot Bellilotta. Naše občinstvo bo gotovo zanimalo videti mlado simpatično igralko v resni in odgovorni vlogi kot je ta. Predstava je izven abonmaja po globoko znižanih cenah od 14 Din navzdol. Občinstvo opozarjamo, da se igra ta predstava poslednjič v tej sezoni.

Opera.

Försterjev »Gorenjski slavček« se poje prvič to sezono v nedeljo 2. junija po znižanih cenah od 30 Din navzdol. To priscrčno domačo opero z zanimivim in slikovitim dejanjem bodo z veseljem pozdravili vsi ljubitelji domače glasbe. Nastopijo dame: Ribičeva, Kogejeva, Zupčevića, Ramšakova, Jeromova, ter gg. Gostič, Janko, Zupan, M. Rus, J. Rus, Sekula, Jeltnikar.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 5 Din. Drž. in ban. davek 3 Din. Oglasniki, ki iščejo službe, plačajo samo po 25 par za besedo. Pri malih oglasih reklamnega značaja stane petina vrsta 2 Din. Na pismena vprašanja je priložiti za odgovor 2 Din v znakah. — Mali oglasi so plačljivi takoj pri naročilu.

ELEKTROMOTORJI POCENI!

»Mestna elektrarna ljubljanska proda interesentom elektromotorje za istosmerni tok, 300 voltov, po zelo nizkih cenah. Interesentom v Ljubljani, ki so priključeni še na istosmerni tok, nudi za zmerno mesečno odškodnino motorje na posojilo. Pojasnila daje ravnanje mestne elektrarne, Ljubljana, Krekov trg št. 10/II.«

Prima štajer. perutnina

pitane kokoši, kokoši za juho, piščanci (po-hanci in za pečenje), pitani z mlekom v lastnem pitališču, vedno po konkurenčnih cenah v zalogi. — Stalni odjemalci dobe poseben popust. KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI, prodajalna Igriška ulica 3 (za dramo). — Telefon 21-05, odnosno 37-55.

Damske obleke za poletje

nudimo v zelo veliki izbiri v vseh velikostih, in sicer: navadne, perilne za dom že od 55 Din naprej, boljše perilne, delne, krep, celirje od Din 90 — naprej, iz najfinjših modnih perilnih blagov od Din 120 — dalje. Velika izbira damskih kril, bluz, pisarni-skih halj, otroških obleke po jako nizkih cenah. Ogledajte si zalogo pri F. J. GORICAR, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29.

Danes nam je v Bogu zaspala naša dobra, ljubljena sestra, mati in babica

Helena Kolarič

Pogreb bo v soboto 1. junija ob 7. uri.

Jože Zdravec, brat; Josip in Mirko Kolarič, sinova; Terezija Zabavnik, Marija Goršič in Verona Kolarič, hčere; Miran, Mira, Dušica, Mirko, Branko, Dušan, Milka, Peter Kolarič; Mimika, Marta, Vera, Dragica, Dušan Kolarič; Vlado, Marija, Danica, Nata, Drago Zabavnik; Mima, Mirko, Ivica, Vlado, Rado, Drago Goršič, vnuki.

Sv. Bolfenk pri Središču, 30. maja 1935

Prenos kosti Davorina Jenka na kranjsko pokopališče

Kranj se z vnemo pripravlja na to izredno svečanost

V prvem letu krvave svetovne vojne vihre in morije 25. novembra 1914 je v Ljubljani — kamor se je priselili iz Beograda — umrl Davorin Jenko, skladatelj himen: »Naprej zastava slave« in »Bože pravde«. Tedaj ni bil nikakor ni bil primeren, da bi omogočal Slovincem pokopati Davorina Jenka s tistimi častmi, kot je veliki Jugoslovani in skladatelj zaslužil. D. Jenko se je velik del svojega življenja mudil v Beogradu na srbskem dvoru kot kapelnik godbe kraljeve garde. Zato je bil njegov pogreb skromen in so se ga upali udeležiti najpogumnejši narodnjaki, ki so zbrali denar za kovinasto krsto z namenom, da se kdaj pozneje Jenkovo truplo prenese kam drugam in bi bila ekshumacija lažja. »Kranjska čitalnica« je poslala k pogrebu svojo deputacijo, ki je položila na grob venec, a »Glasbena Matica« ljubljanska je ob grobu zapela nekaj žalostink. Negotova je bila tedaj usoda jugoslovanskih rodov in politično obzorje je bilo prepričeno z grozečimi oblaki. Vsak izbruh in izraz narodnega čuta je bil zatrt v kali. — Dan svobode je bil še daleč, ovire so se zdele nepremostljive, svet je bil zavil v ognjeni dim vojnega požara, ki je zajemal zemeljsko oblo.

Želje Kranjčanov, da pokopljejo svojega velikega rojaka takoj po smrti v Kranju v skupnem grobu s Simonom Jenkom, tedaj ni bilo mogoče uresničiti. Rojen v Dvorjanih pri Cerkljah, je imel Davorin Jenko s kranjsko družbo, s kranjsko »Narodno čitalnico« in njenimi čitalničarji zelo tesne in priske stike. — Njegova skladba: »Naprej zastava slave« je narodno zavodne in čuteče Slovence naravnost zrevolucionirala. Po vojni in v svobodni državi pa je bila skoraj pozabljena ob smrti Davorina Jenka tako vroča želja Kranjčanov, da se njegov spomin primerno počasti in prenese njegovi zemski ostanki v Kranj.

Prvikrat je spomin Davorina Jenka počastila Glasbena Matica ljubljanska l. 1931., ko mu je v Cerkljah zvidala spominsko ploščo. Lepa svečanost je bila skrbno organizirana skupaj s cerkljansko šolo in vsa posvečena Jenkovemu spominu. Primerno je zato, da se uresniči sedaj še želja Kranjčanov in se kosti Davorina Jenka slovesno pokopljejo skupno s pesnikom Simonom Jenkom na kranjskem pokopališču, kjer živa tudi prvaki slovenskih pesnikov dr. Franca Prešerna. Naj bo kranjsko pokopališče Paulin v slavnih slovenskih mož.

Cerkljanci kot rojaki se prenosu kosti Davorina Jenka v Kranj ne protivijo. Zahtevajo le prevoz telesnih ostankov velikega pokojnika skozi Cerklje, kjer bodo prenešeni v cerkev in blagoslovljeni med črno maso. — Jenkovo rojstno hišo v Dvorjanih so podrli, a na dotičnem prostoru nameravajo postaviti majhen spomenik.

»Glasbena Matica« ljubljanska je sedaj sama sprožila misel prenosa Jenkovih kosti v Kranj, drugače bi mu pa v Ljubljani postavili spomenik. Stopila je v zvezo s »Čitalnico« in »Sokol-skim društvom«. — S temi pripravami je stvar dozorela tako daleč, da se je preteklo sredo zvečer vršil v mestni posvetovalnici prvi med-društveni sestanek, ki so se ga poleg sreskega načelnika dr. Gregorina udeležili zastopniki

kranjskih šol in raznih narodnih, kulturnih, strokovnih in humanitarnih društev ter organizacij. Kot dan svečanosti je določena sobota 15. junija, izdelan pa je tudi že približen program.

Kosti bodo izkopali v času od petka na soboto, kar sta že odobrila policijska uprava in mestni fizikat ljubljanski. Polože jih v hrastovo skrinjico. — Prevoz do Kranja skozi Cerklje bo izvršila »Prost. gasilska četa v Kranju«. V Kranju bo skrinjica položena v veži mestne hiše na oder in se bo vsa veža morala primerno odeli v črno in zelenje. — Ob 6. uri popoldne bo pogreb na kranjsko pokopališče. Govoril bo predsednik »Glasbene Matice« dr. Vladimir Ravnihar, stolni kanonik dr. Kimovec pa bo vodil pogrebne obrede. V mestu bodo izvešene narodne zastave s črnim florom, vse trgovine bodo tedaj zaprte. Sodelovala bo tudi vojaška godba in vojaštvo. Poleg vabljenih gostov in meščanstva se udeležijo pogreba mladina vseh kranjskih šol.

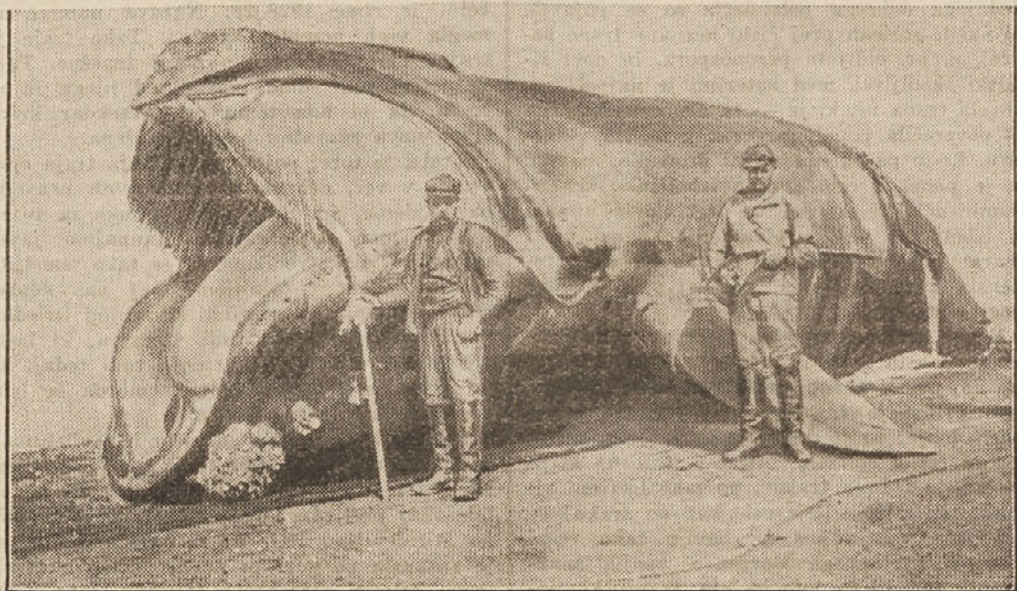
Zvečer ob pol 9. pa bo v telovadnici Narodnega doma čvečana akademija. Združeni zbori bodo zapeli: »Bože pravde« in »Naprej zastava slave«, kanonik dr. Kimovec bo o Davorinu Jenku podal glasbeno oceno. — Posamezni zbori, s solo nastopi — za kar se bo naprosilo opernega pevca M. Rusa — ter vojaška godba bodo izvajali nato razne Jenkove pesmi in skladbe. — Dvorana bo primerno dekorirana. Akademijo bo prenašala ljubljanska radio-po-

staja, nacionalna ura na predvečer prenosa pa bo posvečena spominu pokojnega skladatelja. Ves aranžma vodila »Glasbena Matica« v Ljubljani in odbor v Kranju, ki se je na sestanku določil.

Na svečanost bodo vabljeni dvor, vojno ministristvo, oblasti in uradi. To delo je poverjeno občini, odbor pa bo vabil vse kulturne in druge institucije. — Da se delo razdeli, so se na sestanku določili 4 ožji odbori: 1. za aranžma

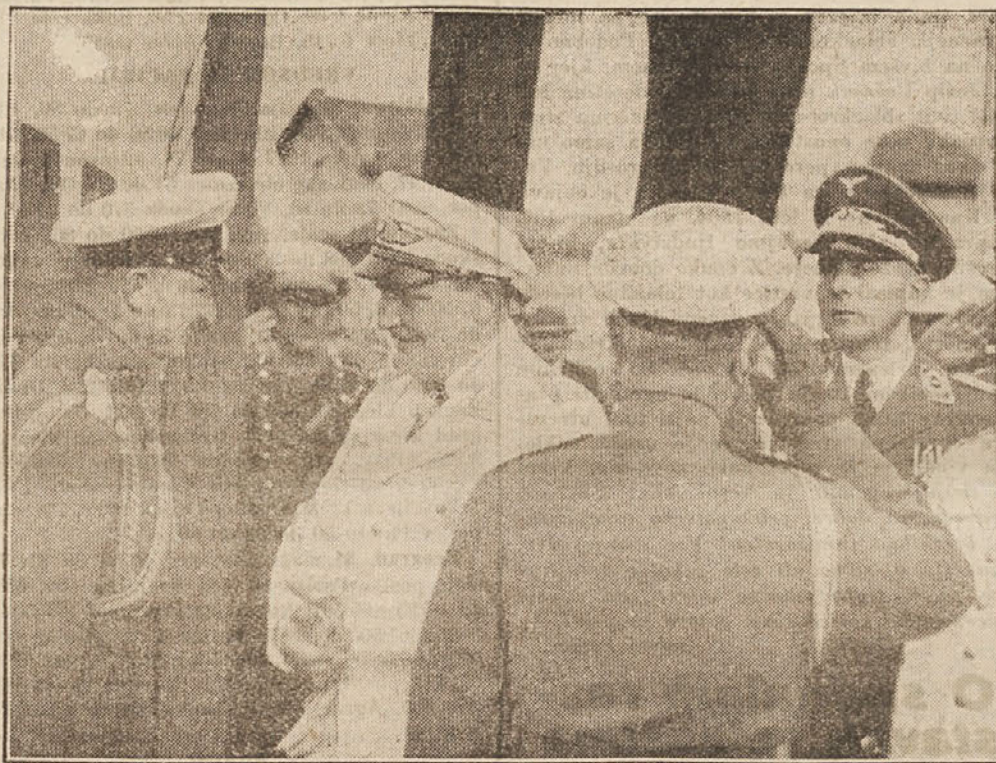
prevoza, 2. aranžma akademije, 3. za časopisna poročila in reklamo in 4. reprezentativni odbor, ki bo sprejemal goste. Akademija je z odmori preračunjena na 90 minut.

Prenos Jenkovih kosti na kranjsko pokopališče pomenja za Kranj izredno svečanost ter patriotično manifestacijo, hkratu pa oddolžitev in poklonitev spominu velikega pokojnika. Zato naj odbor in kranjsko meščanstvo doprinese vse k čim lepšemu poteku tega slovesnega dne.

Redek morsk plen.

Pred kratkim so polarni ribiči ujeli ogromnega kita, ki ga znanost imenuje »Spermaceti« ali »Kaskelot«. Ta kit se odlikuje po svojem kratkem in izredno debelim trupom in je prava redkost svetovnega morja.

Görling v Bolgariji.

V Sofiji so pruskemu predsedniku vlade generalu Hermannu Görlingu priredili svečan sprejem v prisotnosti predsednika vlade g. Toševa. Na sliki vidimo Görlinga v razgovoru z bolgarskim vojnim ministrom Canevom. Kakor smo poročali se mudi Görling sedaj v Dubrovniku.

19 milijonov dolarjev za umetnine

Bivši finančni državni tajnik Zedinjenih držav A. W. Mellon, eden najbogatejših mož na svetu, je izdal za nakup raznih umetnin, zlasti slik starih mojstrov, lepe milijone in njegova zbirka slik slovi daleč po svetu. Svojo zbirko pa je prepustil »A. W. Mellon Charitable and Educational Trust«-u za ustanovitev »hrama umetnosti« v Washingtonu.

Zbirka obsega 70 znamenitih slik in sedaj objavljajo tudi cene, ki jih je plačal Mellon za vsako sliko.

Mellonu se je posrečilo kupiti tudi nekaj del nemških umetnikov. Za Holbeinovo sliko »Sir Brian Tuke« je dal 440.000 dolarjev, in za sliko »Edvard VI. kot otrok« 437.000 dolarjev. Neka Dürerjeva slika pa je stala 290.000 dolarjev. Najdražje so bile slike italijanskih mojstrov. Za vsako Rafaelovo sliko je dal 300.000, za neko drugo sliko istega mojstra pa 745.000 dolarjev. Dve sliki Tizianovi sta pa veljali 550.000 obojstrano 350.000 dolarjev.

Tudi Nizozemci so v zbirki častno zastopani. Za Rembrandtov samoportret je plačal Mellon 575.000 dolarjev, za neko sliko Van Dyckovo pa 450.000 dolarjev. Slikar Vermeer je zastopan s 3 slikami, ki so stale 400.000, 350.000 in 200.000 dolarjev. Velasquezove slike tudi niso bile poceni: ena je veljala 360.000, druga pa 275.000 dolarjev.

Za svojo umetniško zbirko je izdal Mellon nad 19 milijonov dolarjev.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Če je iskal v kazenskem zakoniku primerno označenje za svoje duševno stanje, je bila to »močna duševna razvnetost«. Toda če je hotel biti sam do sebe pošten, je moral priznati, da je to samo drugo ime za pojem »togatnost«. No torej, naj bo — togotnost. Toda to, kar je njemu vedno manjkalo, je bilo ravno nagnjenje k togotnosti. Nikdar prej je ni poznal in gnusila se mu je pri drugih ljudeh. Odkod je torej prišla tista sla, ki ga je slednjič privedla do tega, da bi tiste ljudi umoril?

Sicer pa je močna duševna razvnetost samo olajševalna okolnost, ki se tem manj upošteva, čim večja je inteligenca človeka.

Bernard je malone duševno zbolel, ko je z rekonstrukcijo teh dogodkov ugotavljal svoje tedanje stanje. Na eni strani je bila nenaspanost, izstradanost, razdraženost, strah, jeza na dobro streljanje Rusov in žalost zaradi Häntschla; razen tega popolna vera v resničnost ovadbe zoper te ljudi. Nadvse pa seveda prepričanje, da vrši patrijotsko dejanje. Toda prej, pozneje in na žalost tudi pri tem se je popolnoma duševno obvladal. Ravnal je popolnoma dosledno, urejal si je pojme, meril svoje dejanje pod zornim kotom ideje ter je bil včasih čisto miren. Enkrat ali dvakrat ga je celo obšel dvom, ali ravna prav. Ko mu je tisti človek očital, da ga hoče dati umoriti brez sodišča, si je mislil »da, to je ravno moj namen«. Recimo, si je mislil, da bi bil v tistem trenutku nastopil nekdo, ki ga je upošteval, na primer samo desetnik Wurmbbrand, in bi se zavzel za to, da naj tega ne stori, bi mu bil bržkone ustregel. Ko bi se

38

bil le spomnil na mater ali na Sabino, bi se bil gotovo premagal. Če pa bi bil ravnal v obsedenosti, bi se mu bil lahko Wurmbbrand valjal pred mojimi nogami, lahko bi me bila mati držala za roke, jaz bi bil vendarle moral to storiti v neodoljivi morilni pijanosti, ki jo sam kazenski zakon v nekem smislu respektira, nekako tako, kakor respektiramo na primer škripajoče zobe, izbruh vulkana ali potres ali umore, izvršene v blaznosti.

Toda njegova morilna pijanost je bila popolnoma drugovrstna. To je bilo nekaj, na kar kazenski zakonik ni mislil. To je bil primer, ko človek hladno moli, ker ne obvladuje samega sebe, in vendar v takih okoliščinah, da ne more v svoje opravičenje poklicati nobene človeške tradicije. To je bil primer, ko ravna človek v neskočno krutih in nečloveških okoliščinah in vendar z vso inteligenco, prepričan, da ravna primerno okoliščinam in pravično. Zakaj ni v kazenskem zakoniku pripombe, da je človek nekazniv, ako ravna proti zakonu iz patrijotskih nagibov? Če bi to bilo v kazenskem zakoniku, bi bilo vse prav. Toda ker tega tam ni, sledi iz tega, da patrijotski nagibi ne opravičujejo. In potem ostaja golo bistvo stvari, v temle primeru trojni umor. Umor starca, pohabljenca in stare žene. Umor treh, ki se ne morejo braniti, ki jim ni dal priložnosti, da bi se z njim pomerili z orožjem in da bi se tako odločilo, čigav patrijotizem je pravilnejši. Res, iskanje pravice ima zmerom svoje meje. Vojna ni nič drugega kot razširjenje teh mej, kadar vsa sredstva izpodlete. So okoliščine, ko se pravica ne da ugotoviti po navadni poti in potem lahko odloči, recimo, tudi orožje. Ampak niti tega ni bilo v tem primeru, kajti orožje je bilo samo na eni strani.

Včasih, ko so ga te mučne analize utrudile, si je rekel: Stvar je mnogo bolj preprosta. Iz tega, da so se vsi tovariši postavili zame, sledi vendar, da bi na mojem mestu enako ravnal vsak pravi vojak. Vraga,

človek ne gre v vojno, da bi določal pojem pravice, temveč da bi zmagal. V nekem oziru je bilo za zmago potrebno tudi to, da se voluni hitro in eksemplarično usmrčajo.

Toda tistih osem vojakov, ki jih je k temu poklical, niso kazali prav nič navdušenja. Delali so le to, kar jim je ukazal, in delali so to tako obotavljivo, kar so mogli. Drugekrat je bilo dovolj, da je nanje zakričal, in tekli so! Toda takrat jim je pot po gozdnem pobočju trajala celo večnost. Ko jim je ukazal streljati, se je zdelo, da ne bodo poslušali. Kako so oklevali! Pa je ustrelil eden, morda iz usmiljenja do tistih ljudi, ki so se tako mučili, in drugi so se mu pridruževali. Značilno je bilo, kako radi so se vračali. Hiteli so, čeprav so šli iz varnega zavetja v strelno črto, kjer sta bila dva njihova tovariša prej ubita. In potem se je izpremenil njihov odnos do njega. Prej so ga imeli radi in so ga ogovarjali, kadar so mogli. Potem so se mu izogibali.

In vendar to niso bili Čehi, Čeh je bil samo tisti mali poddesetnik.

Nekako sredi oktobra so ga zdravniki proglasili za zdravega in moral bi se bil vrniti. Toda sam njegov lojalni oče je rekel, da ni več vredno, da bi se vrnil. Našel je neke pretveze in Bernard je ostal doma.

Osemindvajsetega oktobra se je izprehajal Bernard še z dvema drugima častnikoma po Prikopih. Mesto je bilo od jutra vznemirjeno. Kar nenadno so se povsod pojavile rdečebelne zastave in na neki ogelni hiši celo ameriška. Veleizdaja! Komaj so utegnili to pomisliti, jih je obstopila peščica vojakov, umazanih, neobrita, shujšana, ter zahtevala, da snamejo s čepic rozete z začetno črko cesarja Karla. Ker so se branili, so jim zbili čepice z glav in odstranili rozete sami. Astenburg, morda zato, ker je bil za glavo višji od drugih, je prejel pri tem nekoliko brcljajev. Ljudje so stali naokrog in se iz srca smejali. Bernard si je vzel izvoščka in se odpeljal domov.